

Terveyspalveluyritysten vastuullisuusraportointi

Maija Lehti

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Opinnäytetyö

2025

Tiivistelmä

Tekijä Maija Lehti
Tutkinto Tradenomi
Opinnäytetyön nimi Terveyspalveluyritysten vastuullisuusraportointi
Sivu- ja liitesivumäärä 40 + 1
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten terveyspalveluyritykset raportoivat vastuullisuudesta. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja valittujen terveyspalveluyritysten vastuullisuusraportoinnissa esiintyy sekä sitä, mitä mittareita terveyspalveluyritykset käyttävät tavoitteidensa edistymisen seuraamiseen. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena ja vertailevana tapaustutkimuksena ja tutkimuksen pääasialliseksi analyysimenetelmäksi valittiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Työn aineistona ovat terveyspalveluyritysten vastuullisuusraportit vuodelta 2023. Kaikki yritykset ovat raportoineet GRI-standardin mukaisesti.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista selvisi, että kaikki tutkitut terveyspalveluyritykset osoittivat sitoutumista vastuullisuuteen sen jokaisella osa-alueella eli ympäristövastuussa, sosiaalisessa vastuussa ja taloudellisessa vastuussa. Kaikille osa-alueille oli määritelty selkeitä tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä niiden edistämiseksi. Sosiaalinen vastuu painottui vastuullisuusraporteissa selkeästi merkittävimmäksi osa-alueeksi. Tämä näkyi erityisesti panostuksena henkilöstön hyvinvointiin, osaamisen kehittämiseen sekä asiakas- ja työntekijätyytyväisyyden seurantaan ja parantamiseen.</p> <p>Terveyspalveluyritysten vastuullisuustyötä ohjasi monipuolinen viitekehysten hyödyntäminen. Lisäksi eettiset ohjeet toimivat kaikkien yhtiöiden toimintaa ohjaavina periaatteina. Tuloksista selvisi myös, että yritysten raportoinnissa oli havaittavissa eroja, miten vastuullisuudesta raportointiin sekä kuinka tarkasti yritykset noudattivat GRI-standardin vaatimuksia. Yritysten väliset eroavaisuudet GRI-standardin mukaisessa raportoinnissa osoittivat, että osalla tutkimusyrittäjästä on vastuullisuusraportoinnissa vielä kehitettävää. Raportoinnin kehittäminen on erityisen tärkeää siksi, että EU:n kestävyysraportointidirektiivi vaatii yrityksiltä jatkossa entistä yksityiskohtaisempaa ja laajempaa raportointia vastuullisuudesta.</p> <p>Opinnäytetyössä saatuja tuloksia voidaan käyttää vastuullisuusraportoinnin kehityksen seuraamisen pohjana, kun raportointi muuttuu EU:n kestävyysraportointidirektiivin myötä. Tämä opinnäytetyö tarjoaa siten hyvän vertailupohjan raportoinnin muutosten seuraamiselle tulevina vuosina.</p>
Asiasanat: vastuullisuus, vastuullisuusraportointi, terveyspalveluyritykset

Sisällys

1	Johdanto	2
1.1	Opinnäytetyön tavoite ja rajaus	3
1.2	Opinnäytetyön rakenne	4
2	Vastuullinen liiketoiminta	5
2.1	Yhteiskuntavastuun osa-alueet	6
2.2	Ympäristövastuu	7
2.3	Sosiaalinen vastuu	8
2.4	Taloudellinen vastuu ja hyvä hallintotapa	9
3	Vastuullisuusraportointi	10
3.1	Hyvän vastuullisuusraportin elementit	10
3.2	Vastuullisuusraportoinnin viitekehykset	11
3.2.1	YK:n kestävän kehityksen tavoitteet	12
3.2.2	GRI- standardi	13
3.2.3	EU:n kestävyysraportointidirektiivi	14
3.2.4	Omnibus-ehdotus	16
3.2.5	ISO-standardit	16
4	Tutkimusmenetelmän valinta	18
5	Terveyspalveluyritysten vastuullisuusraportoinnin evaluointi	20
5.1	Terveyspalveluyritysten esittely	20
5.2	Ympäristövastuun raportointi	23
5.3	Sosiaalisen vastuun raportointi	26
5.4	Taloudellisen vastuun raportointi	29
6	Tulosten vertailu ja pohdinta	33
6.1	Johtopäätökset ja pohdinta	34
6.2	Jatkotutkimusehdotukset	36
6.3	Luotettavuus ja eettisyys	36
6.4	Oman oppimisen arviointi	37
	Lähteet	38
	Liitteet	41
	Liite 1. Lyhenteet	41

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on suomalaisten terveystaluyritysten vastuullisuusraportointi. Terveystaluyritykset kantavat poikkeuksellisen suurta vastuuta asiakkaidensa hyvinvoinnista, kuin myös laajemmin yhteiskunnasta ja ympäristöstä. Näiden yritysten toiminnalla on suora vaikutus ihmisten terveyteen ja elämänlaatuun, mikä tekee niistä keskeisiä toimijoita vastuullisen liiketoiminnan edistämisessä.

Vastuullisuuden raportointi on noussut keskeiseksi osaksi yritysten viestintää ja yhteiskunnallista roolia, kun sidosryhmien odotukset avoimuudesta ja vastuullisesta liiketoiminnasta ovat kasvaneet. Vastuullisuusraportointi edellyttää tietynlaisia yrityksiä ja yhtiöitä raportoimaan toimintansa vaikutuksista ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan. Raportoinnin avulla yritykset voivat tuoda esiin vastuullisuustavoitteensa, haasteensa ja saavutuksensa, mikä parantaa yrityksen läpinäkyvyyttä ja sidosryhmien luottamusta. Samanaikaisesti raportointi toimii välineenä vastuullisuuden integroimiseksi liiketoimintastrategiaan, tukien riskienhallintaa ja pitkäjänteistä päätöksentekoa. (Liappis, Pentikäinen & Vanhala 2019, 225.) Siinä missä aiemmin vastuullisuutta ohjasivat lähinnä maineeseen liittyvät tekijät, nykyisin yrityksiä kannustavat vastuulliseen toimintaan yhä useammin taloudelliset syyt, kuten riskien hallinta, lainsäädännön ennakointi ja sidosryhmien kasvavat vaatimukset. (Silvola, Peill, Aspholm & Kisanlahti 2023, luku 2.1.1.)

Vastuullisuusraportointi on suuren muutoksen kynnyksellä, kun vuonna 2023 voimaan tullut EU:n kestävyysraportointidirektiivi CSRD (eng. Corporate Sustainability Reporting Directive) laajentaa yritysten tilivelvollisuutta kestävyysraportoinnista. Direktiivi astuu voimaan portaittain ja se velvoittaa yhä useampia yrityksiä raportoimaan kestävyystietään tarkemmin ja läpinäkyvämmiin yhdenmukaisten standardien mukaisesti. (Silvola ym. 2023, luku 1.1.1.)

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, kuinka Suomen kolme suurinta yksityistä terveystaluyritystä – Terveystalo, Mehiläinen ja Pihlajalinna raportoivat vastuullisuudestaan. Työssä tehdyn raporttien vertailun avulla pyritään tunnistamaan yritysten vastuullisuusraportoinnissa esiintyviä yhtäläisyyksiä ja eroja. Vertailun pohjalta saadaan myös selkeämpi käsitys terveystaluyritysten keskeisistä vastuullisuusteemoista ja -osa-alueista sekä siitä, miten vastuullisuus on sisällytetty yritysten liiketoimintastrategioihin.

Opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti vastuullisuusaiheiden ja vastuullisuusraportointia koskevan sääntelyn muutosten ajankohtaisuus sekä oma haluni syventää ymmärrystäni vastuullisuusraportoinnista. Tämän työn aineistona ovat terveystaluyritysten vuonna 2023 laatimat vastuullisuusraportit. Euroopan komission CSRD-direktiivillä ei ole vielä ollut virallista vaikutusta näihin raporteihin.

hin, sillä sen voimaantulo tapahtui vasta 1.1.2024 (Suomen Yrittäjät, s.a.). Osa tutkituista yrityksistä on kuitenkin laatinut vuoden 2023 raporttinsa EU:n kestävyysraportointidirektiivin periaatteiden mukaisesti valmistautuakseen täyttämään direktiivin vaatimukset vuonna 2024. Näin ollen työ tarjoaa arvokkaan pohjan vastuullisuusraportoinnin kehityksen seuraamiselle ja toimii vertailupohjana sille, kuinka uusi direktiivi tulee muuttamaan yritysten kestävyysraportointia.

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaus

Tämä opinnäytetyö tutkii miten terveystalvvelu-ryitykset raportoivat vastuullisuudestaan. Tutkimus toteutetaan vertailemalla yritysten raporteja keskenään ja analysoimalla niiden raportointiin liittyviä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Tutkimuksen tueksi työlle on laadittu kolme tutkimuskysymystä, jotka ovat:

- o Millä tavalla tutkitut terveystalvvelu-ryitykset raportoivat vastuullisuudestaan?
- o Mitä yhtäläisyyksiä ja eroja valittujen terveystalvvelu-ryitysten vastuullisuusraportoinnissa esiintyy?
- o Mitä mittareita terveystalvvelu-ryitykset käyttävät tavoitteidensa edistymisen seuraamiseen?

Näiden tutkimuskysymysten avulla tuotetaan aineistolähtöinen selvitys siitä, miten terveystalvvelu-ryitykset raportoivat vastuullisuudestaan. Tutkimukselle asetettujen kysymysten avulla pyritään selvittämään, miten terveystalvvelu-ryitykset lähestyvät vastuullisuutta sekä mitkä vastuullisuuden osa-alueet, kuten ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu ja taloudellinen vastuu korostuvat yritysten raportoinnissa. Kysymysten avulla tutkitaan myös, kuinka kattavasti ja avoimesti ryitykset raportoivat vastuullisuustoimenpiteistään, saavutuksistaan ja haasteistaan. Yritysten raportoinnin vertailun avulla pyritään tunnistamaan, millaisia yhtäläisyyksiä ja eroja yritysten vastuullisuusraportoinnissa esiintyy.

Tutkimuskysymysten avulla on tarkoituksena selvittää, millaisia vastuullisuustavoitteita ryitykset ovat asettaneet ja mitä mittareita ne hyödyntävät tavoitteiden edistymisen seuraamisessa. Tavoitteiden tarkastelu on keskeistä, sillä ne määrittelevät, mihin suuntaan ryity pyrkii vastuullisuuden osalta. On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, ovatko ryityksen raportoimat tavoitteet selkeitä ja mitattavissa olevia sekä onko niiden saavuttamiselle asetettu jotain aikarajaa. Mittareiden valinta puolestaan kertoo, kuinka tarkasti ja objektiivisesti ryitykset seuraavat vastuullisuustavoitteidensa toteutumista.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu tutkimustyyppisenä työnä. Aineistona on käytetty terveystalvvelu- alan yritysten vuonna 2023 laatimia vastuullisuusraporteja, jotka olivat opinnäytetyön aloitushetkellä uusimmat saatavilla olevat raportit. Työn tutkimuskohteeksi on valittu kolme Suomen suurinta

yksityistä terveystaluyritystä, joita ovat Mehiläinen, Terveystalo ja Pihlajalinna. Työ rajattiin koskemaan vain näitä kolmea yhtiötä, sillä niiden koko ja toimiala tekevät niistä vertailukelpoisia keskenään. Tämä työ tarjoaa arvokasta tietoa vastuullisuudesta kiinnostuneille sekä niille, jotka haluavat syventää ymmärrystään vastuullisuuden merkityksestä terveystalualalla.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Tämän opinnäytetyön rakenne on jaettu johdantoon, teoriaosuuteen, tutkimusosaan ja pohdintaan. Johdannossa tuodaan esiin työn aihe ja tausta, tarkastellaan tutkimuskysymyksiä sekä määritellään tutkimuksen tavoitteet ja merkitys. Lisäksi luvussa pohditaan aiheen valinnan taustaa ja perustellaan sen ajankohtaisuus sekä keskeinen rooli nykyisessä keskustelussa.

Johdannon jälkeen siirrytään tutkimuksen tietoperustaan, joka on jaettu lukuihin kaksi ja kolme, vastuulliseen liiketoimintaan sekä vastuullisuusraportointiin ja sen viitekehyksiin. Ensimmäinen vastuullista liiketoimintaa käsittelevä luku määrittelee vastuullisuuden, tarkastelee sen merkitystä ja eri osa-alueita. Luku tarjoaa kokonaiskuvan vastuullisen liiketoiminnan sisällöstä ja tuo esiin sen tärkeyden niin yrityksille kuin yhteiskunnallekin. Toisessa tietoperustaluvussa tarkastellaan vastuullisuusraportoinnin kehitystä ja sen merkityksen kasvua, sekä syvennyttään vastuullisuusraportointia koskevaan sääntelyyn ja sen viitekehyksiin. Lisäksi luvussa käsitellään ajankohtaisia muutoksia, jotka muokkaavat vastuullisuusraportoinnin kenttää ja vaikuttavat yritysten raportointikäytäntöihin.

Neljännessä luvussa käsitellään tutkimukselle valitut tutkimusmenetelmät sekä aineisto. Luvussa perustellaan tutkimusotteen ja analyysimenetelmän valintaa sekä kuvataan, miten aineistoa on jäsennetty tutkimuksen tavoitteiden mukaisesti. Viidennessä luvussa esitellään tutkimukseen valitut terveystaluyritykset. Yritysesittelyiden jälkeen kappaleessa analysoidaan tutkimusaineistoa, jossa tarkastellaan yritysten vastuullisuusraportointia.

Kuudennessa ja viimeisessä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset vertailemalla yritysten välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Luvussa käydään myös läpi tutkimuksen tuloksista tehtyjä johtopäätöksiä ja pohdintaa. Lisäksi huomioidaan tutkimuksen luotettavuutta, eettisyyttä ja tavoitteiden toteutumista sekä ehdotetaan mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

Näin opinnäytetyö etenee loogisessa järjestyksessä, jolloin lukijan on helpompi hahmottaa tutkimuksen kokonaisuutta. Opinnäytetyön lopusta löytyy lista (liite 1), jossa on avattu työssä käytettyjä keskeisiä lyhenteitä ja mittareita, joita ei ole tarkemmin selitetty opinnäytetyössä.

2 Vastuullinen liiketoiminta

Vastuullisuus on moniulotteinen käsite, joka kattaa taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset näkökulmat. Se nähdään nykyään keskeisenä osana yrityksen kilpailuetua ja pitkän aikavälin menestystä. Vaikka vastuullisuudelle ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää, yritystoiminnan yhteydessä sillä tarkoitetaan ennen kaikkea yrityksen halua ja velvollisuutta kantaa vastuu toimintansa vaikutuksista ympäristöön, ihmisiin ja yhteiskuntaan. (Kurittu & Rankinen 2023, 22.)

Takavuosina yritykset saattoivat nähdä vastuullisuuden lähinnä kustannuseränä ilman selkeitä hyötyjä. Nykyään vastuullisuus ymmärretään olennaisena osana kannattavaa ja kestäväää liiketoimintaa. Vastuullisesti toimivat yritykset menestyvät pitkällä aikavälillä, koska ne huolehtivat ympäristöstä, sidosryhmiensä tarpeista ja liiketoimintansa jatkuvuudesta. Vastuullisuus ei ainoastaan paranna kilpailukykyä ja tuo kustannussäästöjä prosessien optimoinnin ja ympäristövaikutusten vähentämisen kautta, vaan myös tukee työntekijöiden hyvinvointia, vähentää henkilöstön vaihtuvuutta ja lisää tuottavuutta. (Niemi 2024, 52.)

Vastuullinen yritys houkuttelee asiakkaita ja sijoittajia sekä vahvistaa mainettaan, luoden pitkäaikaista arvoa ja luottamusta sidosryhmissä. Jotta vastuullisuustyö voi olla aidosti vaikuttavaa, sen tulee olla kiinteä osa yrityksen arvoja, strategista ajattelua ja suunnittelua. Vastuullisuuden ohjaaminen ja sen selkeä priorisointi ovat avainasemassa koko organisaation sitouttamisessa. Kun vastuullisuus kytketään mukaan päivittäiseen toimintaan, yritys huomioi taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristövaikutukset kaikessa toiminnassaan. (Kurittu & Rankinen 2023, 127.)

Viestintä on keskeinen osa vastuullisuuden jalkauttamista. Yrityksen sisäinen viestintä toimii siltana arvojen ja käytännön välillä, ja sen avulla vastuullisuus saadaan osaksi organisaation arkea ja kulttuuria. Yrityksen sisäiset toimintaohjeet eli eettiset toimintaohjeet (eng. code of conduct) muodostavat yhteiset pelisäännöt siitä, mitä organisaatiossa pidetään hyväksyttävänä ja millaisia periaatteita odotetaan noudatettavan. Kun nämä eettiset ohjeet perustuvat yrityksen arvoihin ja ne on sisäistetty laajasti työntekijöiden arjessa, ne eivät jää irrallisiksi dokumenteiksi vaan tukevat vastuullisuustyötä käytännössä. (Ratsula 2016, luku 2.)

Jotta vastuullisuuden toteutuminen voidaan varmistaa koko arvoketjussa, yrityksen on viestittävä eettisistä periaatteistaan myös toimittajilleen ja yhteistyökumppaneilleen sekä edellytettävä heidän sitoutumistaan näihin periaatteisiin. Toimittajien eettiset toimintaohjeet (eng. supplier code of conduct) tulisi sisällyttää kaikkiin hankintasopimuksiin, olipa kyse tavaroiden tai palveluiden toimittajista. Vastuullinen yritys varmistaa, että sopimuksissa on sitovat vastuullisuusvaatimukset, jotka velvoittavat osapuolet toimimaan eettisesti. Lisäksi sopimuksissa tulisi esittää selkeät käytännöt tai

edellytykset vastuullisuuden seuraamisesta, jotta yritykset voivat arvioida toimittajiensa ja alihankkijoidensa vastuullisuuden toteutumista. (Liappis ym. 2019, 156.)

Hyvin toimiva sisäinen viestintä heijastuu myös ulospäin. Kun vastuullisuus on aidosti osa yrityksen toimintaa, se näkyy myös ulospäin ja vahvistaa sidosryhmien luottamusta. Olennaisena osana tätä kokonaisuutta vastuullinen yritys tunnistaa keskeiset sidosryhmänsä ja ylläpitää heidän kanssaan avointa ja jatkuvaa vuoropuhelua. Sidosryhmäviestintä ei ole vain yksisuuntaista tiedottamista, vaan aitoa vuorovaikutusta, jossa yritys kuuntelee, reagoi ja kehittää toimintaansa yhteistyössä. Näin vastuullisuus rakentuu yhdessä sidosryhmien kanssa ja tukee kestäväää liiketoimintaa pitkäjänteisesti. (Liappis ym. 2019, 9.)

2.1 Yhteiskuntavastuun osa-alueet

Vastuullisen liiketoiminnan alueella ensimmäisiä käytössä olleita käsitteitä on ollut corporate social responsibility (CSR) sekä corporate responsibility (CR). Suomeksi nämä käsitteet kääntyvät yrityksen yhteiskuntavastuuksi ja yritys vastuuksi. Yritysvastuulla tarkoitetaan liiketoimintaa, joka ei rajoitu pelkästään kansallisten lakien ja lainsäädännön noudattamiseen, vaan ylittää ne edistämällä ympäristön, yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvointia. (Liappis ym. 2019, 6.) Yritysvastuukäsitteellä on useita sukulaiskäsitteitä, joista yksi tunnetuimmista erityisesti sijoittajien keskuudessa käytetty termi on ESG (Vanhala & Ristaniemi 2022, 21). ESG lyhenne tulee englannin kielen sanoista Environmental, Social and Governance, eli ympäristövastuu (E), sosiaalinen vastuu (S) ja hyvä hallintotapa (G). ESG-termi on suosittu etenkin sijoittajien piireissä ja nykyisin termiä käytetäänkin vastuullisen sijoittamisen synonyyminä. (Kurittu & Rankinen 2023, 25.) ESG-lyhenne tarjoaa selkeän viitekehyksen yritysten vastuullisuustoimien arvioimiseen. Sen avulla voidaan tarkastella yritysten ympäristön, yhteiskunnan ja hallintotapojen vastuullisuutta sekä arvioida kestävyuden ja eettisyyden toteutumista kokonaisvaltaisesti. (Niemi 2024, 13.)

ESG-teemoja käsitellään yleensä erillisinä aihealueina, vaikka niillä onkin usein päällekkäisiä ulottuvuuksia. ESG-tekijöiden jakaminen omiksi osa-alueikseen helpottaa kuitenkin niiden käsittelyä ja vertailua erityisesti sijoittajien, yritysjohton ja muiden sidosryhmien näkökulmasta. Tällöin vastuullisuuden arviointi ja vertailu selkeytyvät. On tärkeää, että yritys tunnistaa itselleen tärkeimmät ESG-riskit, -mahdollisuudet ja -vaikutukset, ja keskittyy raportoimaan näistä alueista. Näin varmistetaan, että vastuullisuudesta raportointi on tarkkaa ja keskittyy yrityksen toiminnan kannalta olennaisiin asioihin. (Silvola ym. 2023, luku 1.2.2.) Alla olevaan taulukkoon 1 olen koontanut ESG-vastuualueisiin liittyviä näkökulmia, joiden avulla voidaan arvioida yritysten vaikutuksia ympäristöön, ihmisiin ja yhteiskuntaan.

Taulukko 1. ESG-osa-alueet (mukaillen Vanhala & Ristaniemi 2022, 21)

Ympäristövastuu (E)	Sosiaalinen vastuu (S)	Hallintotapa (G)
<ul style="list-style-type: none"> • Kasvihuonepäästöt (hiilijalanjälki) • Jätehuolto ja kierrätys • Luonnon monimuotoisuus • Resurssitehokkuus • Vastuullinen hankinta • Uusiutuva energia ja energian kulutus • Ilman, veden ja maaperän saastuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ihmisoikeudet • Tasa-arvo ja monimuotoisuus • Työpaikan turvallisuus • Työntekijöiden terveys ja tyytyväisyys • Syrjinnän ehkäisy • Yrityskulttuuri • Työntekijöiden koulutus • Yksityisyyden suoja ja tietoturva 	<ul style="list-style-type: none"> • Hallituksen monimuotoisuus • Eettiset periaatteet (code of conduct) • Taloudellinen raportointi • Johtaminen ja päätöksenteon läpinäkyvyys • Harmaan talouden torjunta • Korruption, lahjonnan ja rahanpesun torjunta

2.2 Ympäristövastuu

Ympäristövastuu tarkoittaa yrityksen tai organisaation velvollisuutta ottaa huomioon toimintansa vaikutukset ympäristöön ja tehdä aktiivisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten vähentämiseksi tai estämiseksi. Vastuullinen yritys huolehtii luonnonvarojen kestävästä käytöstä, luonnon monimuotoisuuden suojelemisesta sekä ympäristön saastumisen ehkäisemisestä. Konkreettisia toimenpiteitä näiden tavoitteiden edistämiseksi ovat muun muassa energiankäytön optimointi, jätteen vähentäminen, päästöjen minimointi ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. (Global Compact Network Finland s.a.b) Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää huolellisia valintoja, pitkäjänteistä sitoutumista ja jatkuvaa työtä (Liappis ym. 2019, 99).

Ympäristövastuun kannalta keskeisiä tekijöitä on hiilijalanjälki, energiankulutus, veden käyttö, jätehuolto ja resurssitehokkuus. Hiilijalanjälki mittaa ihmisen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä, kuten hiilidioksidia, ja sen laskentaan käytetään yleisesti GHG-protocol-viitekehystä. GHG-protocol-viitekehysten mukaisesti päästöt jaotellaan Scope 1-, Scope 2- ja Scope 3 -kategorioihin. Scope 1 kattaa suorat päästöt, kuten ajoneuvojen ja kiinteistöjen päästöt, jotka syntyvät yrityksen omasta toiminnasta. Scope 2 puolestaan käsittää epäsuorat päästöt, jotka syntyvät osatoenergiasta, kuten sähkön ja lämmön käytöstä. Scope 3 -päästöt kattavat kaikki epäsuorat päästöt, jotka syntyvät yrityksen arvoketjussa sen oman toiminnan ulkopuolella. Näitä voivat olla esimerkiksi päästöt toimitusketjusta, liikematkustamisesta ja jätteiden käsittelystä. Valtaosa yritysten päästöistä koostuu usein juuri Scope 3 -päästöistä. Scope 3 -päästöjen mittaaminen voi kuitenkin olla paikoin haastavaa, sillä tieto päästöistä on hajautunut eri toimijoille eikä ole aina suoraan yrityksen saatavilla. Luotettava raportointi vaatii siksi tiivistä yhteistyötä koko arvoketjun kanssa. (Sil-

vola ym. 2023, luku 2.1.3.) Scope 3 -päästöjen raportointi ei ole pakollista GHG-viitekehyksen mukaisessa hiilijalanjäljen laskennassa, mutta se on olennainen osa yrityksen ympäristövastuullisuutta (Niemi 2024, 125).

Ympäristövaikutusten hallitsemiseksi yritykset voivat käyttää erilaisia viranomaisen tai muun luotettavan asiantuntijatahon tarjoamia ympäristösertifikaatteja ja -järjestelmiä, kuten ISO 14001, ETJ+ ja EMAS, jotka auttavat yrityksiä haitallisten ympäristövaikutusten hallitsemisessa. Ympäristövaikutusten hallitsemisen lisäksi ympäristöjärjestelmät auttavat yrityksiä tavoitteiden asettamisessa sekä prosessien kehittämisessä ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. (Niemi 2024, 91.)

Tärkeä osa ympäristövastuuta on ympäristölainsäädännön tuntemus ja noudattaminen. Suomessa yritystoimintaan liittyvä lainsäädäntö on laaja, ja ympäristövastuuta koskevia lakeja ovat muun muassa jätelaki ja ympäristönsuojelulaki. (Liappis ym. 2019, 61.) Suomen jätelain mukaan yritysten on ehkäistävä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvat vaarat ja haitat terveydelle ja ympäristölle. Yrityksillä on myös velvollisuus vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja varmistaa toimiva jätehuolto. (Jätelaki 646/2011.)

2.3 Sosiaalinen vastuu

Sosiaalinen vastuu kattaa yrityksen velvollisuuden huolehtia sidosryhmistään, kuten työntekijöistä, asiakkaista, tavarantoimittajista ja muista yhteistyökumppaneista. Tyypillisiä sosiaaliseen vastuuseen kuuluvia aihealueita ovat muun muassa ihmisoikeudet, tasa-arvo ja monimuotoisuus, syrjinnän ehkäisy, työntekijöiden terveys ja tyytyväisyys, yrityskulttuuri sekä yksityisyyden suoja. (Liappis ym. 2019, 72.)

Sosiaalinen vastuu on noussut ympäristövastuun ja taloudellisen vastuun rinnalle keskeiseksi vastuullisuuden osa-alueeksi vasta 2010-luvulla. Tämä kehitys on osittain seurausta YK:n vuonna 2011 hyväksymistä yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevista ohjaavista periaatteista. Sosiaalisen vastuun ytimessä on varmistaa, ettei yrityksen toiminta aiheuta negatiivisia vaikutuksia työntekijöille, asiakkaille tai muille sidosryhmille. Konkreettisia toimenpiteitä sosiaalisen vastuun edistämiseksi ovat työntekijöiden hyvinvointiin panostaminen, turvallisen työympäristön varmistaminen, työkyvyn tukeminen, yksityisyyden suoja sekä kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy. Sosiaalinen vastuu näkyy esimerkiksi siinä, että yritysten on kohdeltava asiakkaitaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. (Kurittu & Rankinen 2023, 248.)

Sosiaalista vastuuta koskevaa lainsäädäntöä Suomessa ovat muun muassa työsopimuslaki, tasa-arvolaki ja työaikalaki, jotka säätelevät yritysten velvollisuuksia työntekijöiden hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyen. Kuluttajansuojalaki puolestaan varmistaa, että yritykset tarjoavat asiakkailleen turvallisia ja laadukkaita tuotteita ja palveluja. (Liappis ym. 2019, 6.)

2.4 Taloudellinen vastuu ja hyvä hallintotapa

Taloudellisella vastuulla tarkoitetaan yrityksen taloudellisen kannattavuuden varmistamista siten, että se tukee kestävästä kehitystä ja ottaa huomioon yhteiskunnan sekä sidosryhmien odotukset. Kannattavuuden varmistamisen lisäksi taloudelliseen vastuuseen sisältyy korruption ja lahjonnan ehkäiseminen, harmaan talouden ja rahanpesun torjuminen sekä vastuullinen veronmaksu. Taloudellisen vastuun rinnalle on kehittynyt termi hyvä hallinto, joka korostaa muun muassa päätöksentekoprosessien avoimuutta sekä hallituksen riippumattomuutta ja monimuotoisuutta. (Liappis ym. 2019, 72.)

Suomen perustuslakiin sisältyy vaatimus hyvästä hallinnosta, jonka perusteet on puolestaan kuvattu hallintolaissa (Hallintolaki 434/2003). Lähtökohta on, että hallinto noudattaa yleisiä oikeusperiaatteita. Hyvän hallinnon periaatteisiin sisältyy yhdenvertaisuus-, suhteellisuus-, objektiivisuus-, luottamuksensuoja- sekä tarkoitussidonnaisuuden periaate. (Valtiontalouden tarkastusvirasto, s.a.)

Hyvä hallinto varmistaa, että yritys toimii vastuullisesti kaikilla liiketoiminta-alueillaan ja että sen päätökset ovat kestäviä, oikeudenmukaisia ja läpinäkyviä. Tämä saavutetaan selkeillä linjauksilla, hyvällä johtamisella ja näyttämällä esimerkkiä siinä miten yhtiössä toimitaan. (Kurittu & Rankinen 2023, 173.) Korruption torjunta perustuu hyvään hallintoon ja johtamiseen sekä niiden pohjalta luotuun tapaan toimia (Kurittu & Rankinen 2023, 191).

Kaikki vastuullisuuden osa-alueet ovat keskeisessä vuorovaikutuksessa keskenään ja siten merkityksellisiä suhteessa toisiinsa. Kestävät toimintatavat ympäristövastuullisuudessa voivat vähentää kustannuksia ja edistää yhteiskunnan hyvinvointia, mikä tukee taloudellista ja sosiaalista vastuuta. Sosiaalinen vastuullisuus puolestaan edistää henkilöstön hyvinvointia ja asiakastyytyväisyyttä, mikä parantaa organisaation tuottavuutta ja vahvistaa siten myös taloudellista vastuullisuutta. (Liappis ym. 2019, 11.)

3 Vastuullisuusraportointi

Vastuullisuustyö tarvitsee tuekseen tehokasta viestintää, jotta tieto yrityksen tavoitteista, toimenpiteistä ja saavutuksista tavoittaa keskeiset sidosryhmät. Vastuullisuusraportointi on tässä keskeinen työkalu, jonka avulla yritys voi viestiä vastuullisuudestaan ja pitää sidosryhmät ajan tasalla. Raportissa käsitellään yrityksen toiminnan vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan, ja sen tavoitteena on lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä sekä tarjota luotettavaa ja avointa tietoa yrityksen vastuullisuustoimista. (Kurittu 2018, 154.) Seuraavissa alaluvuissa käsitellään hyvän vastuullisuusraportin piirteitä sekä vastuullisuusraportoinnin viitekehyksiä.

3.1 Hyvän vastuullisuusraportin elementit

Vastuullisuusraportoinnin keskeinen tehtävä on välittää selkeä kokonaiskuva yrityksen vastuullisuustyöstä, tavoitteista sekä riskienhallinnasta. Laadukas vastuullisuusraportti on loogisesti jäsennelty, helposti luettava ja nostaa esiin olennaiset tiedot. Sen tulisi tuoda esiin myös yrityksen keskeiset mahdollisuudet ja haasteet sekä keinot niiden hallintaan. (Liappis ym. 2019, 226.)

Onnistunut vastuullisuusraportti perustuu huolellisesti laadittuun olennaisuusarvioon ja keskittyy teemoihin, jotka ovat merkittävimpiä sekä yrityksen että sen sidosryhmien kannalta. Olennaisuuden periaate ohjaa raportin sisältöä ja auttaa yritystä tunnistamaan ne vaikutukset, joilla on suurin merkitys ympäristön, yhteiskunnan ja sidosryhmien näkökulmasta. Näiden teemojen määrittäminen edellyttää yritykseltä tarkkaa arviointia tavoitteistaan, toimialansa haasteista sekä sidosryhmien odotuksista. Viime vuosien aikana olennaisuusperiaatteen rinnalle on noussut käsite kaksoisolennaisuusperiaate (eng. double materiality). Kaksoisolennaisuusperiaatteen ajatuksena on tunnistaa sekä merkittävimmät vaikutukset, jotka kohdistuvat yrityksen toimintaan, että vaikutukset, joita yrityksen toiminnasta aiheutuu sen ulkopuolelle. Asioiden merkittävyyttä tulee siis punnita molempiin suuntiin. (Kurittu & Rankinen 2023, 54.) Periaatteen tavoitteena on, että yritys osaa kohdentaa toimenpiteensä haitallisten vaikutusten hallintaan ja ehkäisyyn tunnistamalla sekä itseensä kohdistuvat että yhtiöstä ulospäin aiheutuvat vaikutukset (Kurittu & Rankinen 2023, 55).

Olennaisuuden lisäksi yksi vastuullisuusraportoinnin tärkeimmistä periaatteista on tietojen luotettavuus. Luotettavuuden osoittamiseksi vastuullisuusraportille voidaan tehdä varmennus. Varmennus tarkoittaa prosessia, jossa yrityksestä riippumaton asiantuntija arvioi yrityksen raportoinnin sisältöä sekä raportoinnin luotettavuutta. Varmenijan tärkein tehtävä on raportin tietojen oikeellisuuden arviointi ja varmistaminen. (Kurittu & Rankinen 2023, 279.) Varmeneminen parantaa raportoinnin läpinäkyvyyttä, vähentää harhaanjohtavan tiedon riskiä ja vahvistaa siten sidosryhmien luottamusta (Suomen Tilintarkastajat 2023).

3.2 Vastuullisuusraportoinnin viitekehykset

Vastuullisuusraportoinnin historia juontaa juurensa 1980–1990-luvuille, kun ensimmäiset yritykset aloittivat ympäristövaikutuksistaan raportoinnin. Tällöin vastuullisuusasioista raportointi oli vapaaehtoista ja sen keskeinen tavoite oli informaation tuottaminen sidosryhmille. (Niskala & Palmuaro 2023, 14.) Pitkään raportointi keskittyi pääasiassa ympäristöasioihin, mutta 2000-luvulla vastuullisuusraportoinnin sisältö laajeni, kun sosiaalinen vastuu ja hyvä hallintotapa tulivat osaksi sen sisältöä. Sisällön laajenemista vauhdittivat kansainväliset standardit ja viitekehykset, jotka toivat raportointiin johdonmukaisuutta. Merkittävä kehitysaskel oli, kun kansainvälinen ympäristöjärjestö GRI (Global Reporting Initiative) loi ensimmäiset kansainväliset vastuullisuusraportoinnin standardit vuonna 1997 ja yhtenäisti siten raportoinnin tapoja. (Silvola ym. 2023, luku 2.1.3.)

Vastuullisuusraportointi elää parhaillaan merkittävässä murrosvaiheessa, sillä sitä koskeva sääntely tiukentuu ja raportoinnista on tulossa pakollista yhä useammalle yritykselle. Muutoksen taustalla vaikuttavat Euroopan unionin laajat strategiset tavoitteet, kuten ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä sekä kestävän ja resurssitehokkaan talouskasvun edistäminen. (Kurittu & Rankinen 2023, 40.)

Vuoteen 2023 saakka yritysten vastuullisuudesta raportointi perustui vapaaehtoisuuteen, ja silloin siitä käytettiin nimitystä vastuullisuusraportointi tai yhteiskuntavastuuraportointi. EU:n uuden kestävyysraportointidirektiivin voimaantulon myötä raportoinnista on tullut pakollista tietyille yrityksille, ja sen voimaantulon myötä vastuullisuusraportoinnin virallinen kutsumanimi on muuttunut kestävyysraportoinniksi (eng. sustainability reporting). Tässä työssä tarkastellut raportit on laadittu ennen direktiivin voimaantuloa, jolloin raportointi perustui siis vielä vapaaehtoisuuteen. Tästä syystä käytän työssäni ensisijaisesti termiä vastuullisuusraportointi, vaikka nykytilanteessa vastavasta raportoinnista puhuttaisiin virallisesti kestävyysraportointina. (Silvola ym. 2023, luku 9.6.)

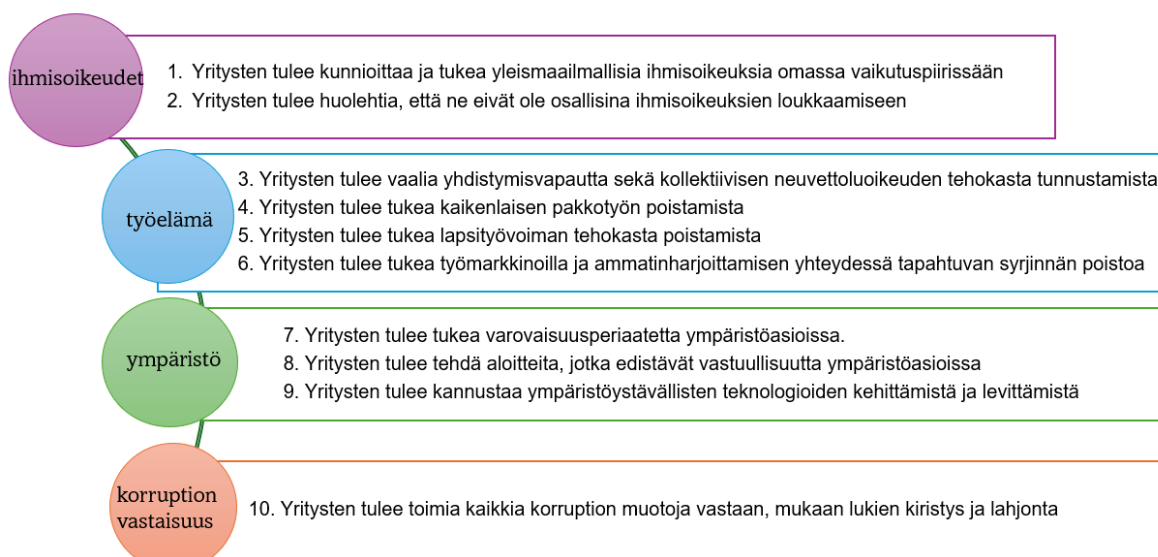
Seuraavissa kappaleissa tarkastellaan vastuullisuusraportoinnin viitekehyksiä, jotka koostuvat kansainvälisistä standardeista ja ohjeistoista. Viitekehysten tarkoituksena on tukea yrityksiä vastuullisuustiedon esittämisessä tavalla, joka on johdonmukaista, vertailukelpoista ja läpinäkyvää. Lisäksi käsitellään uuden kestävyysraportointidirektiivin keskeistä sisältöä ja sen tuomia muutoksia yritysten raportointivelvoitteisiin.

3.2.1 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Vastuullisuus on saanut kasvavaa huomiota jo varhain useiden YK:n käynnistämien aloitteiden, tapahtumien ja kansainvälisten sopimusten ansiosta. Vuonna 1948 hyväksytty ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus käynnisti vaatimuksen ihmisoikeuksien kunnioittamisesta myös yrityksiltä. 1970-luvulta alkaen YK on lanseerannut useita ympäristöohjelmia ja aloitteita, joiden tavoitteena on ollut kannustaa yrityksiä siirtymään kestävämpään liiketoimintaan. Kansainväliset ympäristösopimukset ovat velvoittaneet valtioita vähentämään kasvihuonepäästöjä ja suojelemaan luonnon monimuotoisuutta, luoden pohjan kestävän kehityksen periaatteille. (Global Compact Network Finland s.a.a)

Ensimmäiset selkeimmät suuntaviivat sille, mitä kestävän kehityksen viitekehys käytännössä tarkoittaa yrityksille, antoi YK:n Global Compact -aloite (Kurittu 2018, 25). Global Compact on 2000-luvun alussa YK:n käynnistämä kansainvälinen aloite, joka on edistänyt merkittävästi yritysvastuukysymysten vahvistumista maailmanlaajuisesti. Aloitteen tavoitteena on sitouttaa ja kannustaa yrityksiä toimimaan kestävästi ja vastuullisesti ottaen huomioon ihmisoikeudet, työelämän oikeudet, ympäristönsuojelun ja korruption torjumisen. Aloite perustuu YK:n ja Kansainvälisen työjärjestö ILO:n yleismaallisiin periaatteisiin ja julistuksiin. Global Compact sisältää kymmenen periaatetta, jotka käsittelevät ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristönsuojelua ja korruption vastaista toimintaa. Näistä periaatteista kaksi liittyy suoraan ihmisoikeuksiin, neljä työelämän oikeuksiin, kolme ympäristönsuojeluun ja yksi korruption estämiseen. Kaikki aloitteessa mukana olevat organisaatiot ovat sitoutuneet noudattamaan näitä edellä mainittuja periaatteita, jotka olen koontanut alla olevaan kuvaan 1. (Global Compact Network Finland s.a.a)

Global Compact periaatteet

Kuva 1. Global Compactin 10 periaatetta (Global Compact Network Finland s.a.a)

Vuonna 2015 päästiin vielä tarkemmalle tasolle kestävän kehityksen periaatteiden määrittelyssä, kun YK:n jäsenvaltiot hyväksyivät kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, joka sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta (eng. sustainable development goals, SDG). Agenda 2030 on YK:n globaali suunnitelma, joka tarjoaa yhteiset raamit yhteiskunnan kestävyysasteiden ratkaisemiseksi ja ohjaa sekä yrityksiä että yhteiskuntaa kohti kestävämpää ja oikeudenmukaisempaa maailmaa. Tavoitteet kattavat laajasti elämän keskeisiä osa-alueita, kuten köyhyyden poistamisen, ympäristön suojelun, tasa-arvon edistämisen ja oikeudenmukaisen taloudellisen kasvun tukemisen. Näiden tavoitteiden saavuttaminen on asetettu maailmanlaajuisiksi päämääräksi vuoteen 2030 mennessä. Jokainen organisaatio on vastuussa näiden SDG:n periaatteiden tavoittelusta ja toteuttamisesta. SDG:n tavoitteena oli ennen kaikkea auttaa yrityksiä tunnistamaan laajalti oma toimintaympäristönsä ja oman yrityksen toiminnan vaikutus ympäristöön, yhteiskunnan hyvinvointiin. (Global Compact Network Finland s.a.a)

Kestävää kehitystä ohjaa YK:n lisäksi useita muita kansainvälisiä järjestöjä ja toimijoita, kuten ILO, OECD sekä Euroopan Unioni. Nämä toimijat eivät tarjoa pelkästään suosituksia, vaan niillä on myös sitovia sopimuksia ja oikeudellisia velvoitteita, jotka valtiot ovat hyväksyneet. Nämä linjaukset vaikuttavat kansallisiin sääntöihin ja yritysvastuuseen. (Niemi 2024, 13.)

Yksi näistä kansainvälisistä järjestöistä on ILO (International Labour Organization), joka on YK:n alainen järjestö ja joka säätelee työoloja ja työlainsäädäntöä. ILO:n toiminta keskittyy erityisesti työvoiman oikeuksiin ja työolosuhteiden parantamiseen maailmanlaajuisesti. ILO:n julistukset ohjaavat työvoiman käyttöä kaikenkokoisissa yrityksissä sekä sisältävät ohjeita työ- ja elinolosuhteista, työllistamisestä ja koulutuksesta. (Niemi 2024, 13.) ILO:n työelämän ydinstandardit on integroitu myös osaksi YK:n Global Compact -aloitetta (Liappis ym. 2019, 67).

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) on toinen kansainvälinen järjestö, joka on ollut aktiivisesti mukana yritysvastuun edistämisessä. OECD on linjannut missiokseen ihmisten taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin parantamisen. Se on luonut OECD:n suositukset monikansallisille yrityksille, jotka käsittelevät muun muassa eettisiä liiketoimintakäytäntöjä, kuluttajansuojaa, työntekijöiden oikeuksia ja korruption estämistä. (Liappis ym. 2019, 54.)

3.2.2 GRI- standardi

GRI (Global Reporting Initiative) on laajimmin käytetty standardi vastuullisuusraportoinnissa. Aloite viitekehyksestä sai alkunsa kansalaisjärjestön toimesta vuonna 1997, kun tavoitteena oli kehittää yhtenäinen ohjeistus vastuullisuusraportointiin. GRI-standardit auttavat organisaatioita ymmärtämään toimintansa vaikutuksia talouteen, ympäristöön ja yhteiskuntaan, näin edistäen vastuullisempaa yritystoimintaa. Ensimmäinen GRI-ohjeistus julkaistiin vuonna 2000, ja sen jälkeen standardia

on kehitetty useaan otteeseen. Vuonna 2016 GRI muuttui ohjeistuksesta viralliseksi ja pysyväksi raportointistandardiksi. (Kurittu & Rankinen 2023, 274.)

GRI-viitekehys toimii monille yrityksille lähtökohtana ja ohjenuorana yritysvastuun omaksumisessa. Se korostaa sidosryhmien osallistamiseen perustuvaa olennaisuusanalyysiä, jonka avulla tunnistetaan yritykselle tärkeimmät ympäristöön ja muihin vastuullisuuden osa-alueisiin liittyvät näkökohdat. (Liappis ym. 2019, 114.) GRI-standardin noudattaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Raportointistandardit tarjoavat selkeän viitekehyksen vastuullisuusraportointiin, jolloin yritysten ei tarvitse itse määritellä raportoitavia aiheita. Standardit auttavat yrityksiä kehittämään sekä vastuullisuustoimintaa että raportointia. GRI soveltuu kaikille organisaatioille koosta ja toimialasta riippumatta. Standardi sisältää laajan valikoiman ESG-teemoja, joista yritykset valitsevat itselleen olennaisimmat raportoitavat aiheet. (Silvola ym. 2023, luku 2.1.3.)

GRI:n mukaista raportointia voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on "in accordance" -raportointi, mikä tarkoittaa, että raportti täyttää kaikki GRI-standardin asettamat vaatimukset. Toinen tapa on "with reference" -raportointi, jolloin yritys raportoi standardin mukaisesti ja viittaa siihen, mutta ei raportoi kaikista sen edellyttämistä asioista. Syynä tähän voi olla se, ettei kaikkia vaatimuksia ole pystytty täyttämään tai että jotkut vaatimukset eivät ole yrityksen näkökulmasta olennaisia. GRI suosittelee kuitenkin, että yritykset siirtyvät ajan myötä täysin standardin mukaiseen raportointiin. (Global Reporting Initiative 2024.)

3.2.3 EU:n kestävyysraportointidirektiivi

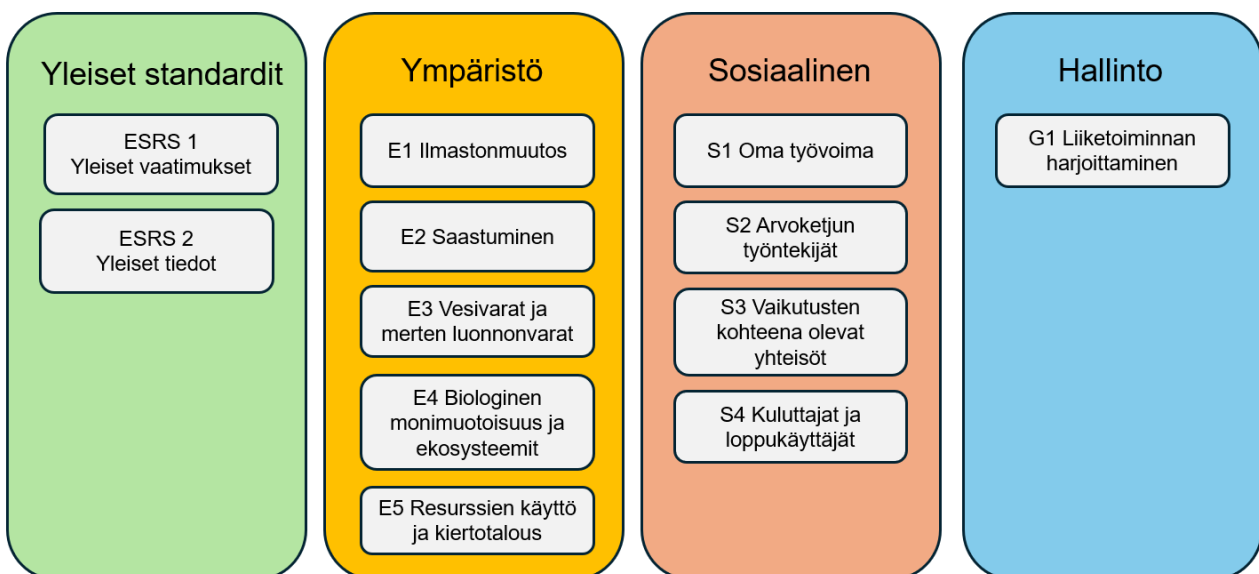
CSRD-direktiivi (Corporate Sustainability Reporting Directive) on tammikuussa 2023 voimaan tullut EU-direktiivi, joka laajentaa ja tarkentaa yritysten kestävyysraportointia koskevia vaatimuksia. Se korvaa aiemman NFRD-direktiivin (Non-Financial Reporting Directive), joka ohjasi kestävyysraportointia Euroopassa ennen CSRD-direktiiviä. CSRD-direktiivi uudistaa ja tiukentaa yritysten kestävyysraportointivaatimuksia, asettaen ne selvästi aiempaa korkeammalle tasolle. Uudistuksen tavoitteena oli tuoda kestävyysraportointi samanarvoiseksi tilinpäätöstietojen kanssa ja tehdä siitä entistä merkittävämpi osa yritysten kokonaisraportointia. (Niemi 2024, 149.)

Kestävyysraportointidirektiivin myötä raportoinnista tulee lakisääteistä pörssiyrityksille sekä muille suurille yrityksille, ja sen käyttöönotto tapahtuu asteittain vuosien 2024–2026 aikana. Tämän direktiiviuudistuksen taustalla on tarve tiukentaa vaatimuksia ja varmistaa, että yritykset tuottavat aiempaa luotettavampaa ja vertailukelpoisempaa tietoa. Tavoitteena on myös, että sijoittajat ja muut sidosryhmät voivat paremmin arvioida yritysten ilmasto- ja vastuullisuusriskejä sekä tehdä perustelumpia päätöksiä näiden tietojen pohjalta. (Kurittu & Rankinen 2023, 275.) CSRD-direktiivin myötä

kestävyysraportointivelvoite on laajentunut koskemaan yhä useampia yrityksiä. Yritys on raportointivelvollinen, jos se täyttää kaksi seuraavista kolmesta ehdosta: liikevaihto vähintään 40 miljoonaa euroa, taseen loppusumma 20 miljoonaa euroa tai työntekijöiden määrä ylittää 250. (Kurittu & Rankinen 2023, 274.)

CSRD-direktiivi edellyttää yritysten raportoivan toiminnastaan eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien (European sustainability reporting standards, ESRS) mukaisesti. Keskeisin ESRS-standardien mukaisessa raportoinnissa noudatettava periaate on kaksinkertainen olennaisuus, joka ohjaa yrityksiä tunnistamaan ja raportoimaan keskeisistä vastuullisuusteemoista. Kaksinkertaisen olennaisuusperiaatteen mukaan yrityksen on arvioitava sekä toimintansa vaikutukset ympäristöön, ihmisiin ja yhteiskuntaan että näiden vastuualueiden vaikutukset yrityksen omaan talouteen ja liiketoimintaan. ESRS-standardien laadinnassa on hyödynnetty laajasti olemassa olevia kansainvälisiä viitekehyksiä, kuten GRI-viitekehystä, jotta raportointi olisi vertailukelpoista ja kansainvälisesti yhdenmukaista. Standardien laatimisessa on erityisesti pyritty varmistamaan ESRS- ja GRI-standardien yhteensopivuus, jotta siirtyminen ESRS-standardien mukaiseen raportointiin olisi yrityksille mahdollisimman sujuvaa. (Finanssivalvonta 2023.)

Kestävyysraportointidirektiivi sisältää yhteensä 12 ESRS-standardia, jotka käsittelevät kestävyyskysymyksiä ympäristön, sosiaalisen vastuun ja hallintotapojen näkökulmista (Finanssivalvonta 2023). Alla olevassa kuvassa 2 on esitetty ESRS-standardien rakenne.

Kuva 2. ESRS-standardien rakenne (mukaillen Finanssivalvonta 2023)

3.2.4 Omnibus-ehdotus

Euroopan komissio on julkaissut helmikuussa 2025 ehdotuksen Omnibus-paketista, jonka voimaantulo toisi merkittäviä yksinkertaistuksia CSRD-kestävyyseraportointidirektiiviin ja kestävyysvelvoitteisiin (Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimisto 2025). Omnibus-aloitteen tarkoituksena on keventää hallinnollista taakkaa uudistamalla useita EU:n raportointivelvoitteisiin liittyviä säädöksiä siten, että niiden sisältämien vaatimusten noudattaminen olisi yrityksille helpompaa. Uudistusten tarkoitus on aidosti edistää kestävää yritystoimintaa sekä tarjota yrityksille selkeää kilpailuetua. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2025.)

Omnibus-paketin konkreettiset muutokset ja vaikutukset CSRD-direktiiviin olisivat merkittäviä, mikäli ehdotus hyväksyttäisiin. Keskeisin muutos olisi soveltamisalan kaventaminen, jolloin noin 80 % yrityksistä poistettaisiin raportointivelvoitteen piiristä. Jatkossa kestävyysraportointi koskisi vain suuryrityksiä, joilla on yli 1000 työntekijää ja joiden liikevaihto ylittää 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on yli 25 miljoonaa euroa. Lisäksi monien yritysten raportointivelvoitteisuuden alkaminen siirtyisi kahdella vuodella eteenpäin. Pk-yritysten osalta arvoketjuvaatimuksia kevennettäisiin siten, ettei suurten yritysten raportointivaatimuksista aiheutuisi kohtuuttomia velvoitteita pienemmille yrityksille niiden arvoketjuissa. Vaikka raportointivelvoitteiden keventäminen saattaisi vähentää ESG-tiedon saatavuutta sijoittajille ja muille sidosryhmille, vapaaehtoinen raportointi säilyisi silti mahdollisena. (Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimisto 2025.)

Omnibus-paketin lainsäädäntöehdotukset etenevät seuraavaksi Euroopan parlamentin ja neuvoston käsiteltäväksi, ja CSRD-direktiiviin liittyvät muutokset astuvat voimaan vasta, kun lainsäätäjät ovat päässeet ehdotuksista sopimukseen. Jos ehdotukset hyväksytään ja toteutetaan suunnitellusti, niiden arvioidaan tuovan noin 6,3 miljardin euron säästöt vuosittaisissa hallinnollisissa kustannuksissa ja vapauttavan 50 miljardin euron lisäinvestointikapasiteetin politiikkatavoitteiden tukemiseksi. (Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimisto 2025.)

3.2.5 ISO-standardit

ISO-standardit (The International Organization for Standardization) ovat kansainvälisesti hyväksytyjä ohjeistuksia, jotka auttavat organisaatioita kehittämään toimintaansa laadukkaasti ja systemaattisesti. Standardit kattavat aihealueita kuten laadunhallinta, ympäristövastuu, työturvallisuus ja tietoturva. Jos yritykselle on myönnetty ISO-sertifikaatti, se tarkoittaa, että riippumaton taho on arvioinut yrityksen toiminnan ja todennut sen täyttävän kyseisen standardin vaatimukset. (SFS Suomen Standardit s.a.) Tässä kappaleessa tarkastellaan ISO 9001 -laadunhallinta- ja ISO 14001 -ympäristöhallintastandardeja.

ISO 14001 on kansainvälinen ympäristöhallintajärjestelmästandardi, joka tarjoaa organisaatioille ohjeita ja rakenteet ympäristöasioiden hallintaan. Vaikka standardi tunnetaan hallintajärjestelmänä, sitä voidaan pitää käytännön työkaluna, joka mahdollistaa ympäristöasioiden integroimisen osaksi yrityksen prosesseja. (Liappis ym. 2019, 111.) ISO 14001 -standardin käyttö on vapaaehtoista eikä näin lainsäädännön edellyttämää (SFS Suomen Standardit s.a.).

ISO 14001 -standardin hyöty perustuu siihen, että se auttaa yritystä määrittelemään prosessit ja menetelmät, joiden avulla yritys voi tunnistaa ja hallita toimintansa ympäristövaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia sekä edetä ympäristötavoitteissaan. Näin standardin auttaa yrityksiä integroimaan ympäristöasiat osaksi strategiaa ja päivittäistä toimintaa. Tämä edistää johdon sitoutumista ja henkilöstön osallistumista ympäristöhallintaan. ISO 14001 -sertifikaatti parantaa myös ympäristöriskien hallintaa, turvaa toiminnan jatkuvuuden ja osoittaa sidosryhmille yrityksen sitoutumisen ympäristövastuuseen. Näin standardi tukee kestävän ja vastuullisen toiminnan kehittämistä. (SFS Suomen Standardit s.a.)

ISO 9001 on kansainvälisesti tunnustettu ja yksi maailman laajimmin käytetyistä laadunhallintastandardeista. Se auttaa kaikenkokoisia ja eri toimialoja edustavia organisaatioita parantamaan suorituskykyään ja vastaamaan asiakkaiden odotuksiin tarjoamalla vankat laadunvalvontaprosessit. ISO 9001-standardi tarjoaa ohjeita asiakasvalitusten tehokkaaseen ratkaisemiseen, mikä tukee ongelmanratkaisua ja asiakastyytyväisyyden edistämistä. Standardi kannustaa organisaatioita säännöllisiin auditointeihin ja arviointeihin, jotka mahdollistavat laadunhallintajärjestelmän jatkuvan kehittämisen ja parantamisen. Kokonaisuudessaan standardin voidaan ajatella hyödyttävän yritystä useilla tavoilla tukemalla laadunhallintaprosessien parantamista, vahvistamalla asiakkaiden tyytyväisyyttä ja tarjoamalla työkaluja ongelmanratkaisuun. (International Organization for Standardization s.a.)

4 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimusmenetelmät jaotellaan yleisesti kvalitatiivisiin eli laadullisiin ja kvantitatiivisiin eli määrällisiin menetelmiin. Määrällisessä tutkimuksessa aineistoa havainnollistetaan numeerisesti ja analysoidaan lukujen ja tilastojen avulla. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa esitetään sanallisesti, ja tavoitteena on syvälinen ymmärrys ja kuvaus tarkasteltavasta aineistosta. Kvalitatiivinen menetelmä soveltuu erityisesti tilanteisiin, joissa halutaan tutkia aineistoa kokonaisvaltaisesti sekä ymmärtää sen merkityksiä. (Kananen 2015, 65.) Koska tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten terveyspalveluyritykset raportoivat vastuullisuudestaan, valikoitui tutkimustyyppiä laadullinen vertaileva tapaustutkimus.

Tapaustutkimus keskittyy yksittäisen tapahtuman tai rajatun kokonaisuuden tarkasteluun hyödyntämällä monipuolisia tietolähteitä ja menetelmiä. Sen tavoitteena on tutkimuskohteen ominaispiirteiden tarkka ja totuudenmukainen kuvaus sekä ilmiöiden ymmärtäminen etenkin miten- ja miksi-kysymysten avulla. Tutkimuskohteen voi olla myös useampi tapaus, jolloin tarkastelussa painottuvat prosessit eli menettelytavat ja vaiheet. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tässä työssä prosessien tarkastelu auttaa ymmärtämään, miten yritykset laativat ja esittävät vastuullisuustietoa sekä miksi yritykset toimivat tietyllä tavalla ja millaisia käytäntöjä ne noudattavat tavoitteidensa saavuttamiseksi. Tapaustutkimuksen hyödyntäminen mahdollistaa monipuolisen ja syvällisen tavon analysoida vastuullisuusraportteja sekä yhdistää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.

Tutkimuksen pääasialliseksi analyysimenetelmäksi valittiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi, joka on tyypillinen laadullisen tutkimuksen menetelmä. Sen avulla voidaan analysoida erilaisia dokumentteja kuten raportteja systemaattisesti. Menetelmän tavoitteena on tuottaa tutkittavasta ilmiöstä kokonaisvaltainen ja kattava kuvaus tiivistetysti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.)

Aineiston jäsentämisessä on hyödynnetty laadulliselle tutkimukselle ominaista teemoittelua, jossa aineisto ryhmitellään ja pilkotaan erilaisten aihepiirien mukaisesti. Teemoittelu osoittautui tässä työssä hyödylliseksi, koska se mahdollistaa aineiston vertailemisen eri teemojen alla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.1.) Tutkielman analyysiä ohjaa ESG-viitekehys, jonka avulla aineistoa analysoidaan ympäristövastuun, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallinnon näkökulmasta. Tutkimuksessa aineiston kattavuutta tarkastellaan analysoimalla, miten hyvin se vastaa vastuullisuusraportoinnin viitekehysten edellytyksiä, jonka mukaan tutkimuksessa käsittelet yritykset ovat laatineet vastuullisuusraporttinsa. Tämä tukee vastauksen saamista tutkimuskysymykseen ”Miten terveyspalveluyritykset raportoivat vastuullisuudestaan”, keskittyen erityisesti siihen, kuinka hyvin raportointi vastaa viitekehysten vaatimuksia.

Tutkielman aineistona ovat terveystalvija tuottavien Terveystalo Oy:n, Mehiläinen Oy:n sekä Pihlajalinna Oy:n vastuullisuusraportit vuodelta 2023. Yritysten vuosiraportteja ja toimintakertomuksia hyödynnetään tutkielmassa, mikäli vastuullisuusraporteissa on viitattu näiden sisältämiin tietoihin tai jos vastuullisuusraportti on julkaistu osana vuosikertomusta.

5 Terveyspalveluyritysten vastuullisuusraportoinnin evaluointi

Tässä luvussa esitellään aluksi tutkimuksen kohteena olevat kolme terveyspalveluyritystä Terveystalo, Mehiläinen ja Pihlajalinna. Yritysesittelyjen yhteydessä tarkastellaan kunkin organisaation keskeisiä vastuullisuusteemoja sekä niitä viitekehyksiä ja aloitteita, joihin yritykset ovat sitoutuneet. Yritysesittelyjen jälkeen siirytään vastuullisuusraporttien analysointiin. Analyysi toteutetaan vertailemalla yrityksen vastuullisuusraportointia keskenään. Aineiston analyysissä on hyödynnetty ESG-viitekehystä, jonka mukaisesti aineistoa tarkastellaan ympäristövastuun, sosiaalisen vastuun ja taloudellisen vastuun näkökulmista omissa alaluvuissaan. Kunkin alaluvun lopussa on esitetty vertailutaulukko, johon on koottu luvussa käsitellyt teemat selkeästi vertailtavassa muodossa.

5.1 Terveyspalveluyritysten esittely

Ensimmäinen tutkimuksen yrityksistä on Terveystalo, joka on Suomessa ja Ruotsissa toimiva yksityinen terveyspalveluyritys. Terveystalo tarjoaa lääketieteellisiä palveluja yksityishenkilöille, yrityksille ja yhteisöille. Vuonna 2001 perustettu Terveystalo on kasvanut Suomen suurimmaksi yksityiseksi terveyspalveluyritykseksi, ja sillä on yli 360 toimipaikkaa eri puolilla maata. Vuonna 2023 yhtiön liikevaihto oli yli 1,26 miljardia euroa, ja se työllisti Suomessa melkein 15 000 terveydenhuollon ammattilaista. (Terveystalo 2024, 3.)

Terveystalon vastuullisuustyö perustuu vahvasti kansainvälisiin periaatteisiin ja kestävän kehityksen viitekehyksiin. Terveystalo on raportoinut vastuullisuudestaan GRI-standardin mukaisesti. Yhtiö on sitoutunut noudattamaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita, ILO:n perussopimuksia sekä YK:n Global Compactin periaatteita, jotka edistävät ihmisoikeuksien kunnioittamista, työelämän oikeuksia ja ympäristövastuuta osana liiketoimintaa. (Terveystalo 2024, 33.)

Terveystalo raportoi saaneensa tunnustusta vastuullisuudestaan muun muassa ISS ESG Prime -luokituksen, Upright Projectin AA+ -luokituksen sekä C-luokituksen CDP:n ilmastoarvioinnissa. Lisäksi yhtiö toimii Helsinki Priden virallisena kumppanina, mikä kuvastaa sen sitoutumista tasa-arvon ja monimuotoisuuden edistämiseen. (Terveystalo 2024, 33.)

Keväällä 2023 Terveystalo toteutti ensimmäisen kaksoisolennaisuusanalyysinsä EU:n CSRD-kestävyysraportointidirektiivin raportointistandardien periaatteiden mukaisesti. Analyysin tavoitteena oli tunnistaa ne vastuullisuusteemat, joilla on merkittävin vaikutus sekä Terveystalon liiketoimintaan että sidosryhmiin ja ympäristöön. Kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset toimivat pohjana Terveystalon vuoden 2023 vastuullisuusraportoinnille, ja niiden perusteella valittiin yrityksen kannalta olennaisimmat vastuullisuusaiheet. Nämä näkyvät alla olevassa taulukossa 2. Terveystalo kertoo, että

olennaisuusperiaatteen mukaisesti esimerkiksi vastuullinen markkinointi, monimuotoisuus, työpaikkojen luominen ja jätteiden kierrätys eivät nousseet sen keskeisiksi vastuullisuusteemoiksi. Yhtiö kuitenkin kehittää näitä osa-alueita ja raportoi niistä läpinäkyvyyden sekä jatkuvan raportoinnin varmistamiseksi. (Terveystalo 2024, 25.)

Taulukko 2. terveystalon kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella valikoituneet vastuullisuusteemat ja aiheet (mukaan Terveystalo 2024, 25)

Terveyttä ja hyvinvointia	Vastuullista työtä	Eettistä liiketoimintaa
<ul style="list-style-type: none"> • Hoidon saatavuus, laatu • Potilasturvallisuus • Asiakaskokemus • Toimintojen ja palveluiden kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvat työyhteisöt • Työterveys ja -turvallisuus • Työ- ja yksityiselämän tasapaino • Ammatillinen kasvu • Tehokkaat työskentelytavat 	<ul style="list-style-type: none"> • Korruption ja lahjonnan ehkäisy • Vastuullinen toimitusketju • Potilaiden tietosuoja ja -turva • Ihmisoikeuksien kunnioittaminen • Yrityskulttuuri

Toinen tutkimuskohteista on Mehiläinen. Mehiläinen on suomalainen yksityinen sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaja, joka on toiminut alalla yli 115 vuotta. Yhtiö tarjoaa palveluita yksityishenkilöille, yrityksille ja julkiselle sektorille, ja sillä on yli 890 toimipistettä Suomessa ja neljässä muussa maassa. Vuonna 2023 Mehiläisen liikevaihto oli 1850,2 miljoonaa euroa, mikä oli kasvua 13,3 % edellisvuoteen verrattuna. Vuoden lopussa Mehiläinen työllisti noin 37 000 henkilöä ja palveli yli kahta miljoonaa asiakasta. (Mehiläinen 2024, 26.)

Mehiläinen raportoi vastuullisuustyössään noudattavan kansainvälisiä standardeja ja viitekehyksiä, kuten ISO 14001 -ympäristöjohtamisjärjestelmää ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Mehiläinen 2024, 11). Mehiläisen raportti noudattaa GRI-viitekehyksen vaatimuksia. Yhtiö raportoi olevansa ensimmäinen suomalainen sosiaali- ja terveydenhuollon toimija, joka on sitoutunut Science Based Targets -aloitteeseen (SBTi). SBTi-aloite perustettiin vuonna 2015 YK:n Global Compactin, World Resources Instituten (WRI), CDP:n ja WWF:n toimesta. Aloitteen tavoitteena on ohjata yrityksiä asettamaan päästövähennystavoitteita, jotka ovat linjassa Pariisin ilmastopimuksen kanssa. Vuonna 2023 Mehiläinen sai tunnustusta vastuullisuustyöstään ja se valittiin Suomen Urheilugaalassa Suomen aktiivisimmaksi työpaikaksi. Lisäksi vastuullisuusarvioitsija EcoVadis myönsi Mehiläiselle kultamitalin kestävän kehityksen edistämistä jo kolmatta vuotta peräkkäin. Mehiläisen mukaan tämän tunnustuksen saa vain 5 % EcoVadiksen arvioimista yrityksistä. (Mehiläinen 2024, 8.)

Mehiläinen on laatinut vastuullisuusraporttinsa vuoden 2023 päivitetyn olennaisuusanalyysin perusteella, joka pohjautuu vuoden 2020 analyysiin. Yrityksen mukaan päivitys ei muuttanut vuoden 2020 vastuullisuusohjelman pääteemoja, mutta teemoihin sisältyviä aiheita päivitettiin vastaamaan paremmin nykyistä toimintaympäristöä. (Mehiläinen 2024, 12.) Mehiläisen olennaisimmat vastuullisuusteemat ja aiheet koottu alla olevaan taulukkoon 3.

Taulukko 3. Mehiläisen kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella valikoituneet 4 vastuullisuusteemaa ja niiden aihealueet (mukaillen Mehiläinen 2024, 12)

Laadukas hoito ja hoiva	Toimialan uudistaja ja kehittäjä	Haluttu ja merkityksellinen työpaikka	Kestävästi kehittyvä
<ul style="list-style-type: none"> • Asiakas ja potilas turvallisuus • Laadukas ja tasa-arvoinen asiakaskokemus • Saavutettavat ja nopeat palvelut • Hoidon vaikuttavuus • Työkyvyn edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Avoin ja aktiivinen sidosryhmätyö • Sote-alan ja digitaalisen terveydenhuollon aktiivinen kehittäminen • Investoinnit ja työllistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön hyvinvointi ja turvallisuus • Tasa-arvoinen ja monimuotoinen työyhteisö • Osaamisen kehittäminen • Laadukas johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ympäristövastuu hankinnoissa • Ilmastonmuutoksen hillintä • Läpinäkyvä liiketoiminta • Ihmisoikeus vaikutukset hankinnoissa ja kumppanivalinnoissa

Kolmas tutkimuskohteista on Pihlajalinna. Pihlajalinna on suomalainen yksityinen sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaja, joka on toiminut alalla yli 30 vuotta. Yhtiö tarjoaa palveluja yksityishenkilöille, yrityksille ja julkiselle sektorille, ja sillä on noin 160 toimipistettä ympäri Suomea, mukaan lukien lääkärikeskuksia, sairaaloita ja palveluasumisen yksiköitä. Vuonna 2023 Pihlajalinnan liikevaihto oli 720 miljoonaa euroa, ja se työllisti yli 9 000 terveysalan ammattilaista. (Pihlajalinna 2024, 3.)

Pihlajalinna kunnioittaa kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta sekä on sitoutunut noudattamaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita, ILO:n perussopimuksia ja YK:n Global Compactin periaatteita. Lisäksi sillä on omat eettiset toimintaohjeet, ja se edellyttää toimittajiltaan sitoutumista näihin ohjeisiin. Vuonna 2023 Pihlajalinna sai tunnustusta vastuullisuustyöstään, saaden EcoVadis-vastuullisuusarvioinnista pronssimitalin. (Pihlajalinna 2024, 32.)

Pihlajalinna raportoi vastuullisuudestaan osana vuoden 2023 vuosikertomusta, ja raportointi on toteutettu GRI-standardien mukaisesti. Vastuullisuustyön pohjana on ollut olennaisuuksien tunnistaminen ja vuoden 2023 aikana yritys toteutti kaksinkertaisen olennaisuuden arvioinnin. Olennaisuusanalyysin pohjalta Pihlajalinnalle koitui kolme keskeisintä vastuullisuusteemaa: Vastuu terveydestä ja hyvinvoinnista, vastuu henkilöstöstä sekä vastuullinen liiketoiminta. (Pihlajalinna 2024, 19.) Vastuullisuusteemojen aihealueet on koottu alla olevaan taulukkoon 4.

Taulukko 4. Pihlajalinnan kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella valikoituneet 3 keskeistä vastuullisuusteemaa ja niiden tavoitteet (mukaillen Pihlajalinnalla 2024, 19)

Vastuu terveydestä ja hyvinvoinnista

- Asiakas tyytyväisyys
- Leikkaushoitoon pääsy tavoite ajassa
- Työterveyslääkärien ennaltaehkäisevän työn lisääminen

Vastuu henkilöstöstä

- Henkilöstön tyytyväisyys
- Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentäminen

Vastuullinen liiketoiminta

- Ympäristövastuu
- Eettiset toimintatavat

5.2 Ympäristövastuun raportointi

Terveystalo on raportoinut ympäristövastuutoimistaan osana vastuullisuusteemaansa "Kestävää kulutusta ja ilmastotyötä". Yrityksellä on käytössä ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä, joka tukee ympäristötyön jatkuvaa kehittämistä ja parantamista. Vuonna 2023 sertifikaatti laajennettiin koskemaan kaikkia Terveystalon yksiköitä, mikä korostaa yhtiön vahvaa sitoutumista ympäristövastuuseen. (Terveystalo 2024, 77.) Ympäristöjärjestelmän toteutumista valvoo ohjausryhmä, ja sen käytännön toteutuksesta vastaavat laatu- ja kehitysjohtaja sekä operatiivinen tiimi (Terveystalo 2024, 36).

Mehiläinen on raportoinut ympäristövastuustaan otsikon "Kestävästi kehittyvä" alla, joka sisältää kolme osa-aluetta: resurssitehokkuuden, ilmastomuutoksen hillinnän sekä ympäristövastuun hankinnoissa (Mehiläinen 2024, 12). Vuonna 2023 yhtiö vahvisti ympäristöjohtamistaan ottamalla käyttöön koko konsernia ohjaavat ympäristö- ja ihmisoikeuspolitiikat. Mehiläisellä on käytössä myös ISO 14001 -ympäristönhallintajärjestelmä, lisäksi yhtiö raportoi täyttävänsä ETJ+ (energiatehokkuusjärjestelmä+) -standardin vaatimukset. Ympäristötoimista vastaa konsernin laatujohtaja yhdessä ympäristöohjausryhmän kanssa, joka määrittelee ympäristötavoitteet, toimenpiteet ja niiden seurantamittarit. Ympäristöasiat on integroitu osaksi Mehiläisen toiminta- ja laatujohtajajärjestelmää, ja koko henkilöstöltä odotetaan sitoutumista vastuullisiin toimintatapoihin. (Mehiläinen 2024, 41.)

Ympäristövastuu on keskeinen osa myös Pihlajalinnan koko konsernin vastuullisuustyötä. Yhtiö on ottanut käyttöön ISO 14001 -standardin mukaisen ympäristöjohtamisjärjestelmän, joka sertifioitiin syksyllä 2023. Sertifioitu järjestelmä otettiin käyttöön kaikissa yhtiön yksityisissä terveyspalveluyksiköissä, mikä vahvistaa yhtiön sitoutumista ympäristövastuuseen. (Pihlajalinnalla 2024, 39.)

Kaikki kolme terveyspalveluyritystä ovat raportoineet tavoitteistaan ympäristövastuun edistämiseksi osana vastuullisuustyötään. Terveystalon tavoitteena on ollut, että vuoteen 2025 mennessä kaikki

käytetty sähkö on peräisin uusiutuvista lähteistä, jätteen syntyminen minimoidaan kaikessa toiminnassa ja kierrätysaste nostetaan 100 prosenttiin. Pidemmän aikavälin tavoitteena yhtiöllä on saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. (Terveystalo 2024, 36.) Mehiläisen raportoimat tavoitteet olivat hyvin samankaltaisia terveystalon kanssa. Mehiläisen ympäristötavoitteena oli kehittää toimintaansa jätteiden määrän vähentämiseksi, energiankulutuksen pienentämiseksi ja matkustamisesta aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi (Mehiläinen 2024, 21). Yksi Mehiläisen konkreettisista tavoitteista oli vähentää liikevaihtoon suhteutettuja suoria päästöjä 3 % vuosittain vuoteen 2025 asti. Vuonna 2023 Mehiläinen sitoutui Science Based Targets -aloitteeseen, mikä tarkoittaa sitä, että Mehiläinen tulee jatkossa asettamaan hiilijalanjälkeä koskevat tavoitteensa siten, että ne vastaavat Pariisin ilmastopöytäkirjassa asetettua tavoitetta alle 1,5 asteen lämpenemisestä. (Mehiläinen 2024, 41.) Pihlajalinnan ympäristötavoitteet puolestaan keskittyvät erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen mittaamiseen ja vähentämiseen (Pihlajalinnalla 2024, 40). Vuodelle 2024 Pihlajalinnalla oli asetettu tavoitteeseen laatia ilmastotiekartan, jonka avulla yhtiön tarkoituksena oli kehittää ekologisesti kestävää toimintaa. Lisäksi yrityksen tavoitteena oli laajentaa hiilijalanjäljen laskenta koskemaan myös Scope 3 -päästöjä vuoden 2024 aikana. Pitkän aikavälin tavoitteena Pihlajalinnalla on, kuten Mehiläisellä ja Terveystalolla, saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. (Pihlajalinnalla 2024, 19.)

Tarkastellaan seuraavaksi terveystaloyritysten päästöjen raportointia. Hiilijalanjäljen mittaaminen on lähtökohta päästöjen vähentämiseksi, sillä ilmastovaikutuksia voidaan pienentää vain, kun tiedetään mistä päästöt syntyvät ja mihin niihin voidaan vaikuttaa. (Ekokompassi s.a.) Terveystalo on raportoinut hiilidioksidipäästöistään vuoden 2023 lisäksi myös kahdelta edelliseltä vuodelta. Terveystalo on raportoinut Scope 1-, Scope 2 päästöistään sekä osittain Scope 3 -päästöistä, lisäksi päästöt on ilmoitettu suhteessa liikevaihtoon. Päästöjen vähentämiseksi yritys on toteuttanut useita toimenpiteitä, kuten siirtynyt käyttämään vihreää sähköä sekä lisännyt vähäpäästöisten ajoneuvojen määrää. (Terveystalo 2024, 78.)

Mehiläinen on myös raportoinut Scope 1-, Scope 2- ja osan Scope 3 -päästöistään viimeiseltä kolmelta vuodelta. Mehiläinen kertoo hiilijalanjäljen laskeneen edellisvuodesta 12 % suhteessa liikevaihtoon, mikä tarkoittaa, että yhtiön päästöt ovat pysyneet ennallaan yrityksen laajentumisesta huolimatta. (Mehiläinen 2024, 42.) Pihlajalinnalla on raportoinut Scope 1- ja Scope 2 -päästöistään vuoden 2023 lisäksi edellisvuodelta. Pihlajalinnalla ei sen sijaan ollut raportoinut lainkaan Scope 3 -päästöistään, mutta ilmoitti aloittavansa niiden laskennan vuonna 2024. (Pihlajalinnalla 2024, 40.) Arvoketjussa syntyvien päästöjen hillitsemiseksi kaikki yritykset ovat raportoineet tekevänsä tiivistä yhteistyötä keskeisten toimittajien kanssa ja edellyttävänsä toimittajien sitoutuvan yhtiön eettisiin toimittajaohjeisiin, jotka sisältävät ympäristövastuuseen liittyviä vaatimuksia sekä ohjeita. (Mehiläinen 2024, 44; Terveystalo 2024, 79; Pihlajalinnalla 2024, 16).

Jätteiden osalta Terveystalo kertoo tavoitteekseen vähentää jätteiden syntymistä kaikessa toiminnassaan (Terveystalo 2024, 36). Tämän edistämiseksi yhtiö raportoi panostaneensa jätteiden erilliskierätykseen ja jäteohjeistuksen päivittämiseen. Lisäksi yhtiö on raportissaan avannut toiminnastaan syntyvän kokonaisjätteiden määrän sekä sen materiaalijakautuman. Terveystalo on myös kertonut mittaavansa jätteiden syntymistä jätteiden hyöty- ja kierrätysasteella. (Terveystalo 2024, 82.) Mehiläinen raportoi myös keskeiseksi ympäristötavoitteekseen kehittää toimintaansa jätteen määrän vähentämiseksi. Tavoitteessa edistyäkseen yhtiö on ottanut käyttöön jäteraportointijärjestelmän, jonka avulla henkilöstö voi seurata jätteen määrää omassa yksikössään. Mehiläinen on raportoinut toiminnastaan syntyneen kokonaisjättemäärän ja materiaalijakauman sekä kertonut käyttävänsä jätteiden seurannassa hyötykäyttö- ja kierrätysasteen mittareita. Mehiläinen ei ole kuitenkaan raportoinut konkreettisia tavoitteita jätteiden vähentämiseksi. (Mehiläinen 2024, 43.) Pihlajalinna on raportoinut useista toimenpiteistä jätteen vähentämiseksi, kuten yksikkökohtaisista lajittelu- ja jätehuoltosuunnitelmista. Yhtiö korostaa myös tarjoavansa henkilöstölleen etäkoulutusta jätehuollon asiantuntemuksen parantamiseksi. Lisäksi Pihlajalinna painottaa tiivistä yhteistyötä jäteasiantuntijoiden kanssa, jonka avulla kehitetään tehokkaita käytäntöjä jätteiden vähentämiseksi ja lajittelun parantamiseksi. Pihlajalinna ei kuitenkaan ole raportoinut jätteidensä kokonaismäärää tai materiaalijakaumaa, eikä yhtiö ole asettanut konkreettisia tavoitteita jätteiden vähentämiseksi tai määritellyt mittareita, joiden avulla jätteiden määrää tai hallintaa voitaisiin seurata. (Pihlajalinna 2024, 41.) Alla olevaan taulukkoon 5 on koottu yhteenveto terveyspalveluyritysten ympäristövastuun raportoinnista.

Taulukko 5. Vertailutaulukko terveyspalveluyritysten ympäristövastuuraportoinnista

Kategoria	Terveystalo	Mehiläinen	Pihlajalinna
Viitekehykset	ISO 14001 käytössä koko konsernissa	ISO 14001 ja ETJ+ käytössä koko konsernissa, sitoutunut SBTI-aloitteeseen	ISO 14001 käytössä koko konsernissa
Päästötavoitteet	Suorien päästöjen vähennys 80 % (2018–2025) Hiilineutraali vuonna 2030	Suorien päästöjen vähennys 3 %/vuosi 2025 asti Hiilineutraali vuonna 2030	Hiilijalanjäljen laskennan laajennus Scope 3:een vuonna 2024 Hiilineutraali vuonna 2030
Päästöt	Scope 1–3-raportointi	Scope 1–3-raportointi	Scope 1–2 raportoitu, Scope 3 tulossa 2024
Jätteiden hallinta	Jätteen määrä ja jaottelu raportoitu, myös toimenpiteet, mittarit sekä tavoitteet esitetty kattavasti.	Jätteen määrä, jaottelu ja mittarit raportoitu. Ei konkreettisia tavoitteita jätteiden määrän vähentämiseksi.	Toimenpiteitä raportoitu. Ei konkreettisia tavoitteita eikä jättemääriä tai jätteen jaottelua raportoitu.

5.3 Sosiaalisen vastuun raportointi

Terveystalon, Mehiläisen ja Pihlajalinnan sosiaalisen vastuun keskeiset teemat vuonna 2023 olivat hyvin samankaltaisia, ja ne keskittyivät erityisesti työntekijöiden hyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen. Henkilöstön osaamisen kehittäminen oli kaikkien yhtiöiden keskeinen tavoite, mikä näkyi panostuksina esihenkilökoulutuksiin sekä koulutuspäivien tarjoamiseen henkilöstölle. Lisäksi yhtiöiden tavoitteena oli tarjota merkityksellinen ja houkutteleva työpaikka sekä saavuttaa erinomainen asiakastytytyväisyys. (Pihlajalinna 2024, 22; Mehiläinen 2024, 13; terveystalo 2024, 13.)

Terveystalo raportoi edistävänsä houkuttelevuuttaan työpaikkana tarjoamalla ammattilaisille kilpailukyiset edut, monipuoliset urakehitysmahdollisuudet ja sujuvat työprosessit, joiden avulla pyritään tukemaan työntekijöiden hyvinvointia sekä ammatillista kehittymistä. Yhtiö raportoi tuke-neensa ammatillista kasvua erityisesti koulutusten järjestämisellä, joita tarjottiin keskimäärin 11,7 tuntia työntekijää kohden. (Terveystalo 2024, 128.) terveystalo valittiin vuonna 2023 jo neljättä kertaa peräkkäin toimialansa suosituimmaksi työnantajaksi Suomessa (Terveystalo 2024, 52).

Mehiläinen raportoi työnantajakuvansa vahvistamiseksi keskittyneensä erityisesti henkilöstön sitoutumisen vahvistamiseen, työhyvinvoinnin parantamiseen ja yhdenvertaisuuden lisäämiseen (Mehiläinen 2024, 34). Yhtiö mainitsee myös, että henkilöstön osaamisen kehittäminen on ollut merkittävä osa sen vastuullisuustyötä (Mehiläinen 2024, 38). Yhtiö järjesti vuoden aikana yli 20 000 koulutuspäivää, mikä vastasi noin 10 tuntia koulutusta per työntekijä. Tämä oli 30 % enemmän kuin edellisvuonna. (Mehiläinen 2024, 37.) Mehiläinen raportoi tulleen palkituksi Suomen Urheilugaalassa Suomen aktiivisimmaksi työpaikaksi (Mehiläinen 2024, 8). Tämä palkinto osoittaa, että Mehiläinen on sitoutunut edistämään työntekijöidensä työkykyä ja onnistunut luomaan hyvinvointia tukevan työympäristön.

Myös Pihlajalinna raportoi tavoitteekseen olla toimialallaan ammattilaisten ykkösvalinta kuten terveystalo ja Mehiläinenkin. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi yhtiö kertoo pyrkimyksensä luoda ympäristöä, jossa henkilöstön hyvinvointi ja ammatillinen kehittyminen ovat keskiössä. Pihlajalinna on kertonut työyhteisötaitojen, johtamisen ja työturvallisuuden kehittämisen olevan keskeisiä toimia tavoitteen edistämiseksi. (Pihlajalinna 2024, 25.) Pihlajalinnassa koulutustunteja kertyi vuoden aikana keskimäärin 11,2 tuntia (Pihlajalinna 2024, 74).

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaikilla yhtiöillä oli käytössään yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka avulla yhdenvertaisuutta johdettiin organisaatioissa. terveystalo raportoi edistävänsä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa varmistamalla sukupuolten, ikäryhmien ja kansallisuuksien tasapuolisen kohtelun rekrytoinnissa, palkkauksessa ja uralla etenemisessä. (Terveystalo 2024, 52.) Pihlajalinna

painottaa monimuotoisuuden huomioimista erityisesti rekrytoinnissa, jossa eri taustoista ja ikäryhmistä tulevat hakijat huomioidaan tasapuolisesti. Lisäksi yhtiö tekee kansainvälistä rekrytointia, mikä osaltaan vahvistaa työyhteisön monimuotoisuutta. Pihlajalinna on myös raportoinut niistä periaatteista ja käytännön keinoista, joilla se edistää tasa-arvoa organisaatiossaan. (Pihlajalinna 2024, 27.)

Mehiläinen raportoi edistävänsä ammattilaisten yhdenvertaisuutta työllistämällä osatyökykyisiä sekä tuottamalla vuosittain yhdenvertaisuuskyselyjä, joilla se tutkii henkilöstön kokemuksia yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Lisäksi kaikki yhtiöt korostavat organisaationsa eettisissä ohjeissa tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteita. Näiden periaatteiden mukaan ketään ei syrjitä sukupuolen, iän, kansalaisuuden, uskonnon tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella. (Terveystalo 2024, 52; Pihlajalinna 2024, 74; Mehiläinen 2024, 34.)

Tietosuoja ja yksityisyyden toteutuminen ovat myös osa sosiaalista vastuuta ja potilasturvallisuutta (Terveystalo 2024, 40). Terveyspalveluyritykset raportoivat varmistavansa tietosuojan ja tietoturvan toteutumista toiminnassaan ISO 9001:2015-laaturjärjestelmäsertifikaatin avulla. Tietoturvallisuus on olennainen osa Terveystalon toimintaa ja sen kehittämistä. Tietoturvasta huolehtiminen kuuluu kaikille Terveystalon työntekijöille. (Terveystalo 2024, 69.) Terveystalo pyrkii suojaamaan tietojään väärinkäytöksiltä parantamalla tietoverkkojen liikenteen valvontaa ja suodatusta, varmistamalla laitteiden turvallisuuden sekä hallitsemalla kulunvalvontaa ja laitteiden käyttöoikeuksia. Vuonna 2023 tietosuojaviranomainen pyysi Terveystalolta selvitystä yhdeksästä yksityisyyden suojaan liittyvästä valituksesta. (Terveystalo 2024, 68.)

Pihlajalinnan tietosuojan ja tietoturvan tavoitteena on varmistaa erityisesti potilas- ja henkilötietojen turvallinen käsittely sekä suojata potilaiden, asiakkaiden ja henkilöstön yksityisyys (Pihlajalinna 2024, 33). Pihlajalinna järjestää säännöllisesti tietoturvakoulutusta ja ohjeistusta henkilöstölleen varmistaa käytäntöjen toteutumisen organisaatiossa (Pihlajalinna 2024, 34). Lisäksi yhtiö on kertonut ottaneensa käyttöön kyberturvan kehittämissuunnitelman vuosille 2023–2027, jonka avulla yhtiö ohjaa tietoturvatoinnin kehittämistä (Pihlajalinna 2024, 35). Pihlajalinna kertoo, ettei vuonna 2023 ilmennyt yhtäkään tietomurtoa, joka oli myös yhtiön asettama tavoite (Pihlajalinna 2024, 34).

Kaikki yhtiöt ovat raportoineet mittareista, joilla ne seuraavat työntekijöidensä tyytyväisyyttä ja sitoutumista organisaation. Kaikki yritykset korostavat etenkin eNPS-mittarin käyttöä, joka mittaa kuinka todennäköisesti työntekijät suosittelevat työpaikkaansa. Terveystalo raportoi vuoden eNPS-lukemakseen 19, mikä merkitsee laskua edellisvuoden lukemasta 28. Terveystalo selittää laskun johtuneen organisaatiomuutoksista, jotka vaikuttivat työntekijöiden halukkuuteen suositella työpaikkaa. Terveystalo kertoo tavoitteekseen nostaa eNPS-tasoa vähintään 25:een vuoteen 2025 mennessä.

(Terveystalo 2024, 55.) Mehiläinen raportoi käyttäneensä työntekijöiden tyytyväisyyden mittaamisessa työnantajan suositteluindeksiä (eNPS), työhyvinvointi-indeksiä ja henkilöstön vaihtuvuutta (Mehiläinen 2024, 14). Vuonna 2023 Mehiläisen eNPS-lukema oli 31, joka oli yhtiön kaikkien aikojen paras tulos (Mehiläinen 2024, 35). Lisäksi yhtiö raportoi työhyvinvointi-indeksin parantuneen ja sairauspoissaolojen vähentyneen verrattuna edelliseen vuoteen. Onnistuneen kehityksen taustalla oli Mehiläisen mukaan esihenkilöiden, henkilöstöhallinnon ja työterveyden tiivis yhteistyö. (Mehiläinen 2024, 38.) Pihlajalinna raportoi eNPS-suositteluindeksin lukemaksi 4, mikä on hieman edellisvuotta korkeampi (Pihlajalinna 2024, 26). Lisäksi Pihlajalinna mittaa työntekijöidensä tyytyväisyyttä kahdesti vuodessa omalla Pihliksen Pulssi -henkilöstön hyvinvointikyselyllään. Kysely tarjoaa yhtiölle arvokasta tietoa esihenkilötyön, työkyvyn ja yhteenkuuluvuuden kokemuksista organisaatiossa. Pihliksen Pulssi on tärkeä työkalu yhtiölle, ja se tukee Pihlajalinnan henkilöstökokemuksen kehittämistä. (Pihlajalinna 2024, 27.)

Kaikilla terveystaloyrityksillä oli yhteisenä tavoitteena erinomaisen asiakastyytyväisyyden saavuttaminen. Terveystaloyritykset ovat hyödyntäneet asiakaskokemuksen mittaamisessa laadullisia sekä määrällisiä mittareita. Terveystalo raportoi seuraavansa asiakaskokemusta ja -tyytyväisyyttä useilla laadun ja vaikuttavuuden mittareilla, kuten NPS-mittarilla, asiakastyytyväisyyskyselyillä, PEI-mittarilla (patient enablement instrument) sekä omalla palveluiden laatuindeksillä (Terveystalo 2024, 43). Lisäksi Terveystalo mittaa hoitoon pääsyn nopeutta ja palveluiden laatua, pyrkien jatkuvasti parantamaan terveystaloyritysten palveluiden saatavuutta ja tehokkuutta (Terveystalo 2024, 55). Yhtiö raportoi vuoden 2023 NPS-lukemansa olleen 85, mikä kertoo erinomaisesta asiakastyytyväisyydestä (Terveystalo 2024, 4). Mehiläinen puolestaan raportoi seuraavansa asiakaskokemusta ja -tyytyväisyyttä mittareilla, kuten NPS-mittarilla, PEI-mittarilla sekä hoitoon pääsyn nopeudella (Mehiläinen 2024, 15). Mehiläisen NPS-luku vuonna 2023 oli yksityisissä terveystaloyrityksissä 90 ja julkisissa palveluissa 77, jotka molemmat ovat myös erinomaisia tuloksia. Mehiläinen raportoi käyttävänsä omaa laatuindeksiään palvelun laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin keskeisenä mittarina, jonka avulla seurataan palveluiden eri osa-alueiden laatua. (Mehiläinen 2024, 21.) Pihlajalinna korostaa raportissaan asiakaslähtöisyyttä ja sidosryhmien kuulemista osana strategista johtamista, ja pitää asiakaskokemuksen mittaamista keskeisenä osana tätä työtä. Vuonna 2023 vastaanottojen NPS oli 79,1 ja koko konsernin tasolla 69. Tulos jäi kuitenkin alle asetetun tavoitteen. (Pihlajalinna 2024, 76.) Pihlajalinna kertoo asettaneensa tulevaisuuden tavoitteekseen nostaa asiakastyytyväisyyttä mittaavaa NPS-lukua 80:n vuoteen 2025 mennessä (Pihlajalinna 2024, 24). Alla olevaan taulukkoon 6 on koottu edellä käsiteltyjä aiheita, jotta yritysten raportointia voidaan vertailla helpommin.

Taulukko 6. Vertailutaulukko terveystaloyritysten sosiaalisen vastuun raportoinnista

Teema	Terveystalo	Mehiläinen	Pihlajalinna
Osaamisen kehittäminen	Esihenkilökoulutukset, henkilöstökoulutusta ka. 11,7 per työntekijä vuodessa	Esihenkilökoulutukset, henkilöstökoulutusta ka. 10 h per työntekijä vuodessa	Esihenkilökoulutukset, henkilöstökoulutukset ka. 11,2 h per työntekijä vuodessa
Monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, yhdenvertaisuustyöryhmä	Yhdenvertaisuussuunnitelma, yhdenvertaisuuskyselyt, osatyökykyisten työllistäminen	Monimuotoisuuden huomioiminen rekrytointiprosessissa, kansainvälinen rekrytointi, periaatteet tasa-arvon edistämiseksi
NPS Asiakastyytyväisyyden mittaaminen	Vastaanottojen NPS-luku 84,8	Yksityisissä terveystaloyrityksissä NPS-luku 90, julkisissa 77	Vastaanottojen NPS-luku 79,1, koko konsernissa 69
eNPS Työntekijäkokemuksen mittaaminen	19 (lasku edellisvuodesta)	31 (ennätyslukema)	4 (nousu edellisvuodesta)

5.4 Taloudellisen vastuun raportointi

Kaikille terveystaloyrityksille taloudellisen vastuun keskeisiä teemoja olivat eettisten toimintaperiaatteiden noudattaminen sekä vastuullinen hankinta koko arvoketjussa. Terveystalo raportoi, että yhtiön toiminta perustuu eettisiin periaatteisiin, ja yhtiön johto on vastuussa eettisten ohjeiden noudattamisen valvonnasta. Yhtiö on sitoutunut noudattamaan lainsäädäntöä sekä YK:n Global Compact -aloitetta korruption ja lahjonnan torjumiseksi. Nämä periaatteet on sisällytetty Terveystalon eettisiin ohjeisiin, ja henkilöstöä koulutetaan niiden omaksumiseksi. (Terveystalo 2024, 53.)

Vuonna 2023 ei raportoitu yhtään korruption- tai lahjontatapausta (Terveystalo 2024, 131).

Terveystalo on kertonut tarjoavansa mahdollisuuden ilmoittaa anonymisti eettisten periaatteiden vastaisesta toiminnasta ilmoituskanavan kautta. Kaikki ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti ja luottamuksellisesti. Vuonna 2023 yhtiö vastaanotti 13 ilmoitusta, joista kahdessa todettiin eettisten ohjeiden rikkomuksia. Näissä tapauksissa käynnistettiin kurinpitoprosessi. (Terveystalo 2024, 129.)

Terveystalon tavoitteena on, että kaikki organisaation työntekijät suorittavat eettisiin ohjeisiin ja toimintaan perehdyttävän koulutuksen. Vuonna 2023 72 % terveystalon vakituisista työntekijöistä oli suorittanut koulutuksen. (Terveystalo 2024, 29.)

Mehiläinen kertoo eettisten toimintaperiaatteiden ohjaavan kaikkia yhtiössä työskenteleviä. Näihin periaatteisiin kuuluu myös korruption ja lahjonnan torjunta, joka on keskeinen osa yhtiön eettisiä linjauksia. (Mehiläinen 2024, 15.) Lisäksi yhtiöllä on käytössä erillinen ilmoituskanava, jonka kautta työntekijät voivat raportoida toimintaperiaatteiden vastaisesta käytöksestä. Näin Mehiläinen varmistaa, että sen toiminta on eettisesti kestävä ja että mahdollisiin väärinkäytöksiin puututaan nopeasti. Mehiläinen raportoi vastaanottaneensa vuoden aikana kaksi ilmoitusta toimintaperiaatteiden vastaisesta käytöksestä. (Mehiläinen 2024, 46.)

Pihlajalinnalla raportoi sitoutuneensa vastuulliseen taloudenhallintaan ja kestäväen liiketoiminnan periaatteisiin. Yritys noudattaa YK:n kestäväen kehityksen tavoitteita sekä Global Compactin vastuullisen liiketoiminnan periaatteita. Pihlajalinnalla kertoo yhtiön eettisten toimintaperiaatteiden perustuvan hyvään hallintoon sekä lakien, oikeudenmukaisuuden, avoimuuden ja luottamuksellisuuden periaatteisiin. Korruption ja lahjonnan vastustaminen on sisällytetty yhtiön eettisiin ohjeisiin. Vuonna 2023 eettisten toimintaohjeiden koulutus tehtiin pakolliseksi kaikille yhtiössä työskenteleville. Yhtiö on raportoinut tavoitteekseen, että 100 % työntekijöistä suorittaa koulutuksen. Vuoden 2023 loppuun mennessä 30 % Pihlajalinnan henkilöstöstä oli suorittanut koulutuksen. (Pihlajalinnalla 2024, 73.) Eettisten periaatteiden valvontaa tukee Pihlajalinnalla käytössä oleva luottamuksellinen ilmoituskanava, jonka kautta henkilöstö voi raportoida havaitsemistaan väärinkäytöksistä. Vuonna 2023 ilmoitukset koskivat muun muassa henkilöstön tasapuolista kohtelua, kiusaamista sekä liiketoiminnan eettisiä toimintaperiaatteita. Ilmoituskanavaan tuli yhteensä 10 ilmoitusta, joista kaksi johti toimenpiteisiin. (Pihlajalinnalla 2024, 44.)

Terveystalo raportoi päivittäneensä toimittajien eettiset ohjeet vuoden 2023 loppupuolella. Ohjeissa on määritelty vähimmäisvaatimukset, jotka kaikkien yhteistyökumppaneiden ja toimittajien on täytettävä voidakseen tehdä liiketoimintaa terveystalon kanssa. Terveystalon yhteistyökumppaneiden ja toimittajien on sitouduttava noudattamaan näitä eettisiä ohjeita, jotka sisältävät muun muassa vaatimuksia korruption ja lahjonnan torjumisesta, työturvallisuudesta ja ihmisoikeuksista. (Terveystalo 2024, 129.)

Mehiläinen raportoi päivittäneensä hankintapolitiikkansa vuonna 2023. Uudet toimittajien toimintaohjeet tarkensivat vastuullisen toimittajavalinnan ja arvioinnin periaatteita, asettaen näin tiukemmat vaatimukset Mehiläisen toimittajille ja yhteistyökumppaneille. Päivityksen tavoitteena on ollut varmistaa, että kumppanit tarjoavat vastuullisia ja laadukkaita tuotteita. Yhtiö on seurannut aktiivisesti toimittajiensa toimintaa varmistaakseen, että nämä periaatteet toteutuvat käytännössä. Mehiläinen

on raportoinut myös lisänneensä perehdytyskoulutuksia, joilla on pyritty edistämään työntekijöiden tietoisuutta hankintojen vastuullisuuden merkityksestä. (Mehiläinen 2024, 44.)

Myös Pihlajalinna raportoi panostaneensa vastuulliseen hankintaan. Yrityksen toimittajia ja yhteistyökumppaneita veloitetaan noudattamaan päivitettyjä toimittajien eettisiä ohjeita, jotka liitettiin kaikkiin uusiin sopimuksiin vuoden 2022 lopulta alkaen. Vuonna 2023 eettisten toimintaperiaatteiden integrointia jatkettiin kattavasti eri sopimuskumppanimallien osalta. Pihlajalinna on painottanut, että epäkohtien laiminlyönti voi johtaa yhteistyön päättymiseen. (Pihlajalinna 2024, 37.)

Terveystalo, Mehiläinen ja Pihlajalinna ovat raportoineet seuraavansa toimittajiensa sitoutumista eettisiin toimintaohjeisiin. Kaikki yhtiöt raportoivat tavoitteekseen, että kaikkien toimittajien ja yhteistyökumppaneiden tulee hyväksyä toimittajien eettiset ohjeet. Mehiläisen toimittajista 84 % (Mehiläinen 2024, 44) ja Terveystalon toimittajista 80 % on sitoutunut yhtiöidensä eettisiin ohjeisiin (Terveystalo 2024, 71). Pihlajalinnan mukaan noin 68 % toimittajista on sitoutunut näihin ohjeisiin (Pihlajalinna 2024, 75).

Kuten taloudellista vastuuta käsitelleessä luvussa 2.4 tuotiin esille, hallituksen monimuotoisuuden ja riippumattomuuden huomioiminen ovat osa taloudellista vastuuta ja hyvää hallintoa. Terveystalo on raportoinut pitävänsä hallituksen monimuotoisuutta tärkeänä sekä liiketoiminnan että yhtiön strategisten tavoitteiden kannalta. Monimuotoisuutta arvioidaan yhtiössä iän, sukupuolen, koulutuksen ja ammatillisen taustan perusteella. Yhtiö pyrkii varmistamaan, että hallituksessa on edustettuna molemmat sukupuolet ja että kaikki hallituksen jäsenet ovat yhtiöstä riippumattomia. Terveystalo raportoi, että vuonna 2023 hallitus täytti asetetut monimuotoisuusperiaatteet. (Terveystalo 2024, 95.) Myös Mehiläinen kertoo kiinnittävänsä erityistä huomiota hallituksen kokoonpanoon, sillä se on tärkeä osa yhtiön vastuullisuusstrategiaa. Yhtiö kertoo, että hallituksen muodostamisessa otetaan huomioon jäsenten riippumattomuus, luotettavuus sekä heidän osaamisensa liiketoiminnan ja toimialalla. Lisäksi yritys huomioi, että molemmat sukupuolet ovat edustettuina hallituksen kokoonpanossa. Kaikki Mehiläisen hallituksen jäsenet, paitsi toimitusjohtaja ovat riippumattomia yhtiöstä. (Mehiläinen 2024, 10.) Pihlajalinna on myös raportoinut hallituksen kokoonpanoa suunniteltaessa ottavansa huomioon riittävän monimuotoisuuden, kuten jäsenten ikä- ja sukupuolijakauman sekä koulutuksellisen ja ammatillisen taustan. Pihlajalinna on myös vahvistanut kaikkien hallituksen jäsenten olevan hallituksesta riippumattomia. (Pihlajalinna 2024, 54.) Alla olevaan taulukkoon 7 on koottu tässä luvussa käsitellyjä aiheita.

Taulukko 7. Vertailutaulukko terveystalouksien taloudellisen vastuun raportoinnista

Kategoria	Terveystalo	Mehiläinen	Pihlajalinna
Hallituksen monimuotoisuus	Arvioidaan vuosittain. Kiinnitetään huomiota ikään, sukupuoleen, koulutus- ja ammatilliseen taustaan.	Kiinnitetään huomiota ikään, sukupuoleen, koulutus- ja ammatilliseen taustaan.	Kiinnitetään huomiota ikään, sukupuoleen, koulutus- ja ammatilliseen taustaan.
Eettiset periaatteet ja ohjeet	Eettiset periaatteet ohjaavat toimintaa. Eettiset ohjeet pakollisena koulutuksena henkilöstölle.	Eettiset ohjeet ohjaavat kaikkea toimintaa.	Eettiset ohjeet ohjaavat kaikkea toimintaa. Eettiset ohjeet pakollisena koulutuksena osana perehdytystä.
Raportoinnin läpinäkyvyys	Ilmoituskanava käytössä, väärinkäytökset raportoitu. Ei korruptio tapauksia	Ilmoituskanava käytössä, väärinkäytökset raportoitu. Tietoturvaloukkauksista raportoitu avoimesti. Ei korruptio tapauksia	Ilmoituskanava käytössä, väärinkäytökset raportoitu. Ei korruptio tapauksia
Hankintaperiaatteet	Supplier Code of Conduct ohjaa toimittajavalintaa. Toimittajaohjeiden päivitys 2023. Toimittajista 80 % on sitoutunut yhtiöidensä eettisiin ohjeisiin.	Supplier Code of Conduct ohjaa toimittajavalintaa. Toimittajaohjeiden päivitys 2023. Toimittajista 84 % on sitoutunut yhtiöiden eettisiin ohjeisiin.	Supplier Code of Conduct ohjaa toimittajavalintaa. Toimittajaohjeiden päivitys 2022. Toimittajista 68 % on sitoutunut yhtiön toimittajaohjeisiin.

6 Tulosten vertailu ja pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten terveystaloyritykset raportoivat vastuullisuudesta. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja valittujen terveystaloyritysten vastuullisuusraportoinnissa esiintyy sekä sitä, mitä mittareita terveystaloyritykset käyttävät tavoitteidensa edistymisen seuraamiseen. Näihin kaikkiin asetettuihin tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset.

Esittelen tässä luvussa tuloksia terveystaloyritysten vastuullisuusraportoinnista vertailemalla yritysten raportointikäytäntöjä sekä niiden eroja ja yhtäläisyyksiä. Vertailun tavoitteena on tarkastella, miten yritykset raportoivat vastuullisuudesta toisiinsa verrattuna.

Kaikki kolme yritystä osoittavat selkeää ja johdonmukaista sitoutumista ympäristöasioiden hallintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Tämä ilmenee muun muassa ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän systemaattisena käyttöönottona ja soveltamisena osana organisaation toimintaa. Mehiläinen on lisäksi ottanut käyttöön energianhallintajärjestelmän (ETJ+) ja sitoutunut SBTi -aloitteeseen, mikä korostaa sen entistä vahvempaa sitoutumista ympäristövastuullisuuteen. Ympäristövastuuraportoinnissa yrityksillä oli pääosin samankaltaiset tavoitteet ja toimenpiteet, mutta eroja esiintyi erityisesti ympäristötavoitteiden tarkkuudessa ja määrässä.

Eroavaisuuksia esiintyi myös päästöjen ja jätteiden raportoinnissa. Terveystalo ja Mehiläinen raportoivat päästöistään ja jätteiden hallinnastaan kattavasti. Terveystalo erottui edukseen sillä, että sillä oli useita ympäristötavoitteita, jotka oli määritelty selkeästi ja tarkasti. Lisäksi yritys oli avannut käytössä olevia mittareita, joita se hyödyntää tavoitteidensa seurannassa. Pihlajalinna ei sen sijaan ollut raportoinut lainkaan Scope 3 -päästöistään, mutta ilmoitti aloittavansa niiden laskennan vuonna 2024. Pihlajalinna ei myöskään ollut raportoinut jätteidensä kokonaismäärää tai materiaalijakaumaa, eikä se ollut asettanut konkreettisia tavoitteita jätteiden vähentämiseksi tai määritellyt mittareita, joiden avulla jätteiden määrää tai hallintaa voitaisiin seurata. Sen sijaan Terveystalo ja Mehiläinen olivat raportoineet kattavasti kokonaisjätteen määrästä sekä jätteiden alkuperästä. Terveystalo oli lisäksi raportoinut toimenpiteistä, joilla se pyrkii ehkäisemään jätteiden syntymistä. Kaikkia kolmea yritystä yhdisti kuitenkin pitkän aikavälin tavoite saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä, mikä on myös osa Agenda 2030 -tavoitteita. (ks. 3.2.1)

Sosiaalisen vastuun raportointi nousi selkeästi merkityksellisemmäksi ja näin myös raportoidummaksi vastuualueeksi. Sosiaalisen vastuun osalta kaikille yrityksille yhteiseksi tavoitteeksi nousi halu tarjota merkityksellistä työtä ja vahvistaa asemaansa houkuttelevana työnantajana. Kaikki kolme yhtiötä panostivat merkittävästi työhyvinvointiin, osaamisen kehittämiseen sekä tasa-arvon

ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Yhdenvertaisuuden tukemiseksi kaikilla yhtiöillä oli käytössään yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka mukaisesti toimenpiteitä tehtiin jokaisessa organisaatiossa yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden edistämiseksi. Henkilöstön osaamisen kehittäminen oli kaikkien yhtiöiden keskeinen tavoite, mikä näkyi panostuksina esihenkilökoulutuksiin sekä koulutuspäivien tarjoamiseen henkilöstölle.

Kaikki kolme terveystalvuyritystä raportoivat mittaavansa säännöllisesti sekä henkilöstön tyytyväisyyttä ja sitoutuneisuutta että asiakastyytyväisyyttä. Mittaamisessa hyödynnettiin sekä laadullisia että määrällisiä mittareita, mikä mahdollistaa monipuolisen ja kattavan arvioinnin. Yhteisesti käytössä olevia mittareita olivat muun muassa kansainvälisesti tunnetut NPS- ja eNPS-mittarit, joilla mitataan asiakkaiden ja työntekijöiden tyytyväisyyttä. Yritykset raportoivat mittaavansa asiakastyytyväisyyttä ja asiakaskokemusta myös palautteiden sekä omien laatumittareidensa avulla. Lisäksi ne seuraavat henkilöstötyytyväisyyttä henkilöstökyselyillä.

Terveystalo, Mehiläinen ja Pihlajalinna lähestyvät hyvää hallintotapaa ja taloudellista vastuuta hieman eri näkökulmista, mutta kaikilla on kuitenkin yhteinen tavoite vahvistaa vastuullista johtamista ja sidosryhmien luottamusta. Tärkeimmiksi teemoiksi nousivat erityisesti eettisten toimintaperiaatteiden noudattaminen sekä vastuullisuuden varmistaminen toimittajien sitouttamisella eettisiin ohjeisiin.

6.1 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että tutkimusyriyten raportoinnissa oli huomattavia yhtäläisyyksiä toisiinsa verrattuna, erityisesti vastuullisuusteemojen käsittelyssä ja raportointikäytännöissä. Jokaisen yrityksen vastuullisuustavoitteet painottuvat erityisesti asiakkaisiin ja henkilöstöön, mikä viittaa siihen, että sosiaalinen vastuu on terveystalvuyrityksissä keskeisin vastuullisuuden osa-alue. Yhtäläistä kaikille yrityksille oli myös se, että vastuullisuusteemoina korostuivat potilasturvallisuus, tietosuojaja ja henkilöstön hyvinvointi. Tätä yhtäläisyyttä selittää varmasti alan tiukka sääntely sekä terveysalaa koskevat vahvat eettiset vaatimukset, jotka edellyttävät myös näiden osa-alueiden huomioimista yritysten toiminnassa.

Terveystalo, Mehiläinen ja Pihlajalinna ovat raportoineet avoimesti myös organisaatioissa sattuneista tapaturmista ja tietoturvaloukkauksista, mikä osoittaa vahvaa läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta. Tällainen avoimuus vahvistaa raporttien uskottavuutta ja osoittaa yritysten valmiuden käsitellä kriittisiä teemoja avoimesti.

Kaikki terveystaluyritykset osoittivat, että vastuullisuus on otettu laajasti huomioon osana liiketoimintaa. Kuten luvussa 3.1 tuotiin esille, vastuullisuusraportin tulee perustua huolellisesti laadittuun olennaisuusarvioon, jonka perusteella yritys pyrkii tunnistamaan keskeisimmät vastuullisuusteemat yhtiön sekä sidosryhmien näkökulmasta. Kaikki terveystaluyritykset olivat hyödyntäneet kaksoisolennaisuusanalyysiä vastuullisuusteemojen määrittelyssä yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Tämä viestii vastuullisuuden strategisesta ymmärtämisestä ja yritysten sitoutumisesta sen toteuttamiseen.

Vastuullisuuteen sitoutuminen näkyy myös erityisesti siinä, että yritykset hyödynsivät useita kansainvälisesti tunnustettuja viitekehyksiä raportoinnissaan. Kuten alaluvussa 3.2.2 käytiin läpi, GRI-standardin mukaista raportointia voi toteuttaa kahdella eri tavalla, joko täysin raportointiviitekehyksen vaatimusten mukaisesti (in accordance) tai standardiin viitaten (with reference). Mehiläinen oli ainoa tutkimusyryksistä, joka raportoi GRI-viitekehyksen vaatimusten mukaisesti ja joka varmensi raporttinsa ulkopuolisen tahon toimesta. Tämä korostaa Mehiläisen vahvaa sitoutumista vastuullisuuteen ja kykyä täyttää GRI-viitekehyksen vaatimukset. Terveystalo ja Pihlajalinna eivät raportoineet GRI-viitekehyksen mukaisesti vaan standardiin viitaten, josta voidaan päätellä, että vastuullisuuden mittaaminen ei välttämättä ole yrityksissä vielä yhtä tehokasta tai läpinäkyvää kuin Mehiläisessä. Uusien ESRS-standardien voimaantulo tulee edellyttämään yrityksiltä jatkossa entistä yksityiskohtaisempaa, laajempaa sekä kattavampaa raportointia. Erityisesti Pihlajalinnan on kehitettävä raportointiaan, jotta se pystyy vastaamaan ESRS-raportointivaatimuksiin, sillä sen nykyinen raportointitaso ei vielä täysin vastaa tulevia vaatimuksia.

Vastuullisuusraporttien vertailu oli pääosin sujuvaa, koska yritykset käsittelivät raporteissaan laajasti samoja teemoja ja käyttivät pääosin yhtenäisiä viitekehyksiä. Vaikka terveystaluyritykset ovat raportoineet paljon samoista teemoista ja aiheista, raportoitujen tietojen suora vertailu yritysten välillä on haasteellista toimijoiden eri laajuisen toiminnan takia. Toiminnan vertailua helpottaisi se, että tietoja ilmaistaisiin enemmän suhteutettuna liikevaihtoon. Lisäksi vertailua vaikeutti osittain se, että yrityksillä oli käytössään organisaatioiden omia mittareita, joita ei voi vertailla luotettavasti yritysten välillä. Näistä syistä raporttien vertailu oli paikoin haastavaa, sillä epäyhtenäinen raportointi ja erilaisten mittareiden käyttö vaikeuttavat tulosten vertailua. Jotta vastuullisuusraportteja voitaisiin vertailla selkeämmin ja luotettavammin, raportointiin olisi hyvä asettaa tiukemmat ja yhtenäisemmät vaatimukset. Tästä näkökulmasta CSRD-direktiivin voimaantulo on tärkeä askel kestävyysraportoinnin kehityksessä, sillä se tuo mukanaan yhtenäisemmät raportointikäytännöt. Tämä voi helpottaa vastuullisuuden vertailua paitsi yritysten välillä myös kansainvälisellä tasolla. Tämän

lisäksi raportoinnin kattavuuden ja luotettavuuden voidaan olettaa parantuvan kestävyysraportointidirektiivin voimaantulon myötä, sillä se velvoittaa yrityksiä raportoimaan ESRS-standardien mukaisesti sekä varmentamaan raportin ulkopuolisen toimijan toimesta.

6.2 Jatkotutkimusehdotukset

EU:n kestävyysraportointidirektiivin voimaantulo vaikuttaa yritysten kestävyysraportoinnin sisältöön ja laajuuteen. Tässä työssä tarkastellut terveyspalveluyritykset ovat raportoineet vapaaehtoisen GRI-raportointiviitekehyksen mukaisesti ennen kestävyysraportointidirektiivin voimaantuloa. On oletettavaa, että terveyspalveluyritykset tulevat tulevina vuosina raportoimaan direktiivin edellytysten mukaisesti, mikä edellyttää niiltä entistä kattavampaa ja laajempaa raportointia. Tämän vuoksi tämä tutkimus tarjoaa hyvän pohjan vastuullisuusraportoinnin kehityksen seuraamiselle ja sille, miten terveyspalveluyritysten kestävyysraportointi kehittyy tulevaisuudessa direktiivin voimaantulon myötä.

6.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tieteellisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi vaatii kokonaisvaltaista tarkastelua ja eri osa-alueiden huomioon ottamista. Luotettavan tutkimuksen tunnistaa huolellisesta suunnittelusta, läpinäkyvistä menetelmistä sekä perustelluista johtopäätöksistä. Ensinnäkin tutkimusasetelman ja -menetelmien tulee olla asianmukaisia. Aineiston tulee olla kattava ja kerätty luotettavalla tavalla. Lisäksi analyysien tulee olla perusteltuja ja tulokset on esitettävä selkeästi. Tutkimuksen tulee myös perustua aiempaan tieteelliseen tietoon ja siinä tulee käyttää luotettavia lähteitä. Kriittinen lukutaito ja ymmärrys tutkimusprosessista auttavat erottamaan luotettavan tiedon epäluotettavasta. (Vilkkä 2021, luku 7.)

Tieteellinen tutkimus on eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa, ja sen tulokset uskottavia vain, jos tutkimus toteutetaan hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että tutkijan on toimittava rehellisesti ja huolellisesti kaikissa tutkimuksen vaiheissa, mukaan lukien aineiston käsittelyssä ja tulosten esittämisessä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Tieteellisessä tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan usein validiteetin ja reliabiliteetin kautta. Validiteetti eli pätevyys tarkoittaa sitä, miten hyvin tutkimusmenetelmä mittaa sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitettu mitattavan. Reliabiliteetilla eli tutkimuksen luotettavuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, miten tarkkoja tulokset ovat. (Vilkkä 2021, luku 7.)

Opinnäytetyölle asetetut tutkimuskysymykset ohjasivat tutkimuksen etenemistä aineiston keruusta asti johtopäätösten tekemiseen. Tutkimusta voidaan pitää eettisenä, sillä se on toteutettu hyvää

tutkimustapaa noudattaen, ja aineisto on perustunut julkisesti saatavilla olevaan materiaaliin. Tutkimuksen luotettavuutta saattaa kuitenkin heikentää se, että terveystalvilyritysten vastuullisuusraporttien laajuus ja erilaisuus vaikeutti jossain määrin niiden keskinäistä vertailua. Jatkossa vertailtavuus todennäköisesti paranee, kun raportointi yhtenäistyy pakollisen raportointiviitekehyksen ja raporttien varmentamisen myötä.

6.4 Oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi alkuvuodesta 2025. Halusin tehdä opinnäytetyöni jostakin vastuullisuuteen liittyvästä aiheesta, ja opinnäytehjaajan vinkistä päädyin työssäni tarkastelemaan terveystalvilyritysten vastuullisuusraportointia. Aihe oli itselleni erittäin mielenkiintoinen alusta alkaen, sillä vastuullisuusasiat ovat aina kiinnostaneet minua ja halusin syventää ymmärrystäni vastuullisuusraportoinnista.

Olin asettanut opinnäytetyölleni tavoitteeksi muodostaa hyvä kokonaiskuva terveystalvilyritysten vastuullisuusraportoinnista ja tähän tavoitteeseen pääsinkin. Koen oppineeni matkan varrella paljon uutta, jopa enemmän kuin olin alun perin ajatellut opinnäytetyöprosessin tarjota. Koen, että olen kehittynyt erityisesti tieteellisen tekstin tuottamisessa ja ajanhallinnassa tämän kevään aikana.

Opinnäytetyön tekeminen oli paikoin haastavaa ja työlästä, mikä johtui erityisesti kokopäivätyön aiheuttamista aikatauluhaasteista. Jos lähtisin työstämään tätä opinnäytetyötä nyt uudelleen, suunnittelisin ajankäyttöni tarkemmin ja laatisin konkreettisemmän aikataulun, jotta prosessi etenisi sujuvammin ja tasaisemmin. Lisäksi jättäisin taustatyön lisäksi enemmän aikaa myös työn viimeistelylle.

Lähteet

Ekokompassi s.a. Hiilijalanjäljen laskenta opastaa toimenpiteisiin käytännön ympäristötyössä. Luettavissa: <https://ekokompassi.fi/yrityksen-hiilijalanjalki-vastuullisen-yrityksen-kompassi/> Luettu: 18.5.2025.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2025. Mitä Omnibus-lainsäädäntö tarkoittaa? Luettavissa: <https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/mita-omnibus-lainsaadanto-tarκοittaa/> Luettu: 13.5.2025.

Finanssivalvonta 2023. 5. Uuden kestävyysraportoinnin viitekehys. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/markkinat-tiedotteet/markkinat-tiedote-42023/5.-uuden-kestavyysraportoinnin-viitekehys/> Luettu: 15.5.2025.

Global Compact Network Finland s.a.a Kymmenen periaatetta ja SDG:t. Luettavissa: <https://www.globalcompact.fi/kymmenen-periaatetta-ja-sdg> Luettu: 12.5.2025.

Global Compact Network Finland s.a.b Ympäristövastuu. Luettavissa: <https://www.globalcompact.fi/ymparisto> Luettu: 10.4.2025.

Global Reporting Initiative 2024. Consolidated Set of the GRI Standards. Luettavissa: <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/resource-center/> Luettu: 15.5.2025.

Hallintolaki 434/2003.

International Organization for Standardization s.a.– Guidance on social responsibility. Luettavissa: <https://www.iso.org/standard/62085.html> Luettu: 13.5.2025.

Jätelaki 646/2011.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä. E-kirja. Luettu: 13.5.2025.

Kurittu, K. 2018. Yritysvastuuraportointi. Kiinnostavan viestinnän käsikirja. Alma Talent. E-kirja. Luettu: 20.2.2025.

Kurittu, K. & Rankinen, L. 2023. Menesty kestävästi! Vastuullisuus johdon ja hallituksen agendalla. Alma Talent. E-kirja. Luettu: 30.3.2025.

Liappis, H., Pentikäinen, M. & Vanhala, A. 2019. Menesty yritysvastuulla. Helsinki: Edita. E-kirja. Luettu: 10.4.2025.

Mehiläinen 2024. Vastuullisuusraportti 2023. Luettavissa: https://media3.mehilainen.fi/www/pdf/Mehilainen_Vastuullisuusraportti_2023_FI.pdf Luettu: 31.3.2025.

Niemi, J. K. 2024. Vastuullisuustyö pk-yrityksissä: Opas tuloksekkaaseen liiketoimintaan. 1. painos. Helsingin seudun kauppakamari. E-kirja. Luettu: 27.3.2025.

Niskala, M. & Palmuaro, S. 2023. Uudet kestävyysraportointivaatimukset. Mitä ne tarkoittavat käytännössä? Alma Insights. E-kirja. Luettu: 26.3.2025.

Pihlajalinnalla 2024. Pihlajalinnan vuosiraportti 2023. Luettavissa <https://investors.pihlajalinnalla.fi/corporate-governance/~media/Files/P/Pihlajalinnalla-IR-V2/documents/fi/pihlajalinnalla-oyj-vuosiraportti-2023.pdf> Luettu: 26.3.2025.

Ratsula, N. 2016. Compliance: Eettinen ja vastuullinen liiketoiminta. Helsinki: Alma Talent. E-kirja. Luettu: 20.4.2025.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_5.html Luettu: 4.5.2025.

SFS Suomen Standardit s.a. Luettavissa: <https://sfs.fi/standardeista/tutustu-standardeihin/suosittu-standardit/iso-14000-ymparistojohtamisen-standardisarja/#Standardi> Luettu: 9.5.2025.

Silvola, H., Peill, E., Aspholm, I., & Kaisanlahti, T. 2023. ESG ja kestävyysraportointi – Yritysjohdon vastuu ja mahdollisuus. E-kirja. Luettu: 21.4.2025.

Suomen Tilintarkastajat 2023. Suositus vastuullisuusraporttien varmentamisesta. Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/suosittukset/suosittus-vastuullisuusraporttien-varmentamisesta/> Luettu: 15.5.2025.

Suomen Yrittäjät s.a. Kestävyysraportointi. Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/yritysvastuu/#kestavyysraportointi> Luettu: 14.5.2025.

Terveystalo 2024. Vuosikertomus 2023. Luettavissa: https://www.terveystalo.com/globalassets/yhtio/sijoittajat/tiedostot/vuosikertomus-2023/terveystalo_vuosikertomus_2023.pdf Luettu: 20.2.2025.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja. Luettu: 2.5.2025.

Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimisto 2025. Omnibus-paketti tähtää yritysten kevennettyyn raportointitaakkaan. Luettavissa: https://www.turkueuoffice.fi/uutinen/2025-02-27_omnibus-paketti-tahtaa-yritysten-kevennettyyn-raportointitaakkaan Luettu: 18.5.2025.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Luettavissa: <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>. Luettu: 17.5.2025.

Valtiontalouden tarkastusvirasto s.a. Hyvän hallinnon periaatteet pysyvät vaikka toimintaympäristö muuttuu. Luettavissa: <https://www.vtv.fi/muut-artikkelit/hyvan-hallinnon-periaatteet-pitavat-vaikka-toimintaymparisto-muuttuu/> Luettu:13.5.2025.

Vanhala, A. & Ristaniemi, M. (toim.) 2022. Yritysvastuu & oikeus. Helsinki: Kauppakamari. E-kirja. Luettu: 2.4.2025.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. PS-kustannus. Jyväskylä. E-kirja. Luettu: 12.4.2025.

Liitteet

Liite 1. Lyhenteet

EMAS	(Eco-Management and Audit Scheme) vapaaehtoinen ympäristöjohtamisjärjestelmä
eNPS	(employee Net Promoter Score) eNPS eli henkilöstön suositteluindeksi mittari, joka mittaa kuinka todennäköisesti työntekijä suosittelisi työpaikkaansa muille. Positiivinen eNPS-lukema viittaa siihen, että organisaatiossa on enemmän tyytyväisiä kuin tyytymättömiä työntekijöitä. Tuloksena saadaan luku välillä -100 ja +100.
ETJ+	(Energiatehokkuusjärjestelmä +) Energiatehokkuusjärjestelmä, joka perustuu ISO 50001 -standardin vaatimuksiin.
GHG-protocol	Päästöjen mittaamiseen käytettävä viitekehys.
Hiilijalanjälki	Hiilijalanjälki tarkoittaa toiminnan aiheuttamaa kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismäärää, joka ilmenee pääasiassa hiilidioksidina (CO ₂).
NPS	(Net Promoter Score) on asiakastyytyväisyysmittari, joka mittaa kuinka todennäköisesti asiakkaat suosittelisivat yritystä tai palvelua ystäville tai kollegoillesi. Tuloksena saadaan luku välillä -100 ja +100.
PEI- indeksi	(Patient Enablement Instrument) avulla mitataan, kokeeko asiakas pärjäävänsä oireensa tai sairautensa kanssa vastaanoton jälkeen paljon paremmin, paremmin, entiseen tapaan vai huonommin.
SBTi	SBTi (Science Based Targets initiative) on aloite, joka auttaa yrityksiä asettamaan tieteeseen perustuvia päästövähennystavoitteita, jotka tukevat Pariisin ilmastopimuksen tavoitetta rajoittaa ilmaston lämpeneminen enintään 1,5 asteeseen.